PROSTĚJOVSKÝ
Večerník
MILUJEME VEČERNÍK

na trhu 21 let

v roce 1968... jsme zde ještě nebyli

v roce 1998... jsme dělali první krůčky

v roce 2008... jsme rostli a nabírali na síle i váze

v roce 2018... jsme nejčtenější regionální periodikum

v roce 2038... budeme mít přes padesát roků 50+

Píšeme historie a jsme rádi, že jste u toho s námi...
Děkujeme za přízeň!

MIMOŘÁDNÁ NABÍDKA

Staňte se našimi předplatiteli a získejte noviny přímo do vaší schránky za zvýhodněnou cenu

DO KONCE ZÁŘÍ zaplatíte ~~884~~ jen 600 KORUN

Sledujte nás také na www.vecernikpv.cz, a

předplatné @vecernikpv.cz

8/2018 speciální příloha PROSTĚJOVSKÉHO Večerníku Samostatně neprodejné

SRPEN 68 V PROSTĚJOVĚ

aneb jaká byla okupace?

úvodní slovo

Milé čtenářky, vážení čtenáři,
po červencové pauze navazujeme v srpnu opět dlouhou niť speciálních příloh, které se staly neodmyslitelnou součástí nejčtenějšího regionálního periodika. A když jsme se před prázdninami loučili ryzí novinkou v podobě přídavku, který se zaměřil na ´Život ve městě Prostějov´, tak návrat na scénu je ještě stylovější. Do rukou se vám totiž dostává čtení, které lze vydat pouze jednou a na němž jsme měli o to větší čest pracovat. Právě zítra si totiž celá Česká, ale i Slovenská republika připomene smutné jubileum padesáti let od chvíle, kdy hranice překročila vojska Varšavské smlouvy. Tento okamžik neblaze ovlivnil celou zemi na dlouhých jedenadvacet let a na některé neduhy narážíme dodnes. Na této speciální příloze mě osobně záleželo o hodně více, než je tomu obyčejem. Budu tak rád, jestliže se vám bude líbit a hlavně, jestli na vás zapůsobí. Je totiž důležité nezapomínat. Jedině tak se můžeme všichni dohromady posunout dál.

Petr Kozák
šéfredaktor
PROSTĚJOVSKÉHO Večerníku

Rok 2018 je pro bývalé Československo a v tradicích státnosti na něj navazující Českou republiku velice významným. Před sto lety začala historie samostatného Československa, která od roku 1918 napsala poslední kapitolu 31. prosince 1992, kdy se Československo bez jakéhokoliv násilí rozdělilo na dva samostatné státy Čechů a Slováků. Uvedená historie už ale bez násilí nebyla, právě naopak. V pověstných „osmičkových" letech si Češi a Slováci užili svoje. Známé jsou události let 1938, 1948 a 1968. A právě posledně uvedeným letopočtem se zabývá i ojedinělá příloha dnešního PROSTĚJOVSKÉHO Večerníku.
Svým čtenářům v této příloze chceme přiblížit veškeré okolnosti, které se týkají vpádu vojsk pěti států Varšavské smlouvy na území Československa v noci z 20. na 21. srpna 1968. Při tvorbě přílohy vycházel Večerník nejen z dobových pramenů, archivů či oficiálních a dnes už veřejně dostupných dokumentů, ale přinášíme i zpovědi očitých účastníků okupace, převážně pamětníků z Prostějova a okolí. Detailněji se zabýváme „Krvavou nedělí" 25. srpna 1968, kdy tanky okupantů vtrhly i do Prostějova a kdy sovětští vojáci zastřelili trojici Prostějovanů.
Cílem dnešní speciální přílohy Večerníku k 50. výročí okupace Československa je i to, aby se na půl století staré události nikdy nezapomnělo a zůstaly v našich myslích jako memento doby, kterou by si drtivá většina z nás už nikdy nepřála vrátit zpátky.

redakce PROSTĚJOVSKÉHO Večerníku

Pozvánka

Dovoluji si Vás pozvat na pietní akt k uctění památky zastřelených spoluobčanů v roce 1968, který se uskuteční
v úterý 21. srpna 2018
v 16.00 hodin
u pomníčku obětem intervence
vojsk Varšavské smlouvy
na náměstí T. G. Masaryka
před budovou radnice.

JUDr. Alena Rašková
primátorka města Prostějova

K VĚCI

Michal KADLEC

Co vědí děti o srpnu 1968? Skoro nic!

Zítra si připomeneme kulaté výročí jedné z největších potup českého, potažmo československého národa. Okupace vojsk Varšavské smlouvy se jen tak nedá zapomenout, proto jsem rád, že média včetně Večerníku tomuto výročí věnuje náležitou pozornost. Zaráží mě ale úplně jiná věc. Během uplynulých dní jsem se dvou mladých lidí, patnáctileté slečny a o dva roky mladšího chlapce zeptal, co jim říká srpen roku 1968. Po jejich odpovědích mi hodně ztuhl úsměv na tváři. „Co se to stalo? To byla nějaká válka, ne? Nebo něco takového," odpověděla naprosto bezelstně dívčina. „Jasně, to nás osvobodila ruská armáda od Němců," přidal se s neochvějnou jistotou kluk, který po prázdninách půjde do osmé třídy. Slak by mě trefil! Je to jistě už padesát let, dny potupy celého národa už zřejmě zajímají pouze střední a starší generaci. Ale co se proboha dnes děti učí ve škole? Copak školní osnovy nepamatují na dějiny z dvacátého století? Nevím, neptal jsem se a ani jsem raději zatím u některého učitele základní školy nezkoumal, co žáky učí v dějepisu. Ale myslím si, že moc toho nebude. Snad si vše podstatné o roce 1968 najdou děti na internetu prostřednictvím tabletů nebo nějakých podobných vymožeností současné doby. To jim totiž jde na jedničku.

Víte, co se stalo v srpnu 1968?

Většina Prostějovanů si je vědoma, že před padesáti roky obsadila Československo vojska Varšavské smlouvy. Dle očekávání tápala především mládež.

vzorek: 340 respondentů starších 15 let
realizace: studenti školy

Speciální příloha „SRPEN 1968 V PROSTĚJOVĚ aneb jaká byla okupace".
Vydává: Haná Press s.r.o. **Tiskne:** Mafra a.s., Pavelkova 7, Olomouc. **Šéfredaktor a obsahová příprava:** Petr Kozák.
Redaktoři: Michal Kadlec, Martin Zaoral, Martin Mokroš, Tereza Machová, Tomáš Kaláb. **Foto:** archiv PV Večerníku, archiv Magistrátu statutárního města Prostějov, Muzea a galerie Prostějov, Městské knihovny Prostějov, Státní okresní archiv Prostějov a čtenářů PV Večerníku.
Grafická sazba, zlom, úprava: Jaromír Novosad, Martin Zavřel.
SAMOSTATNĚ NEPRODEJNÉ, vychází jako součást PROSTĚJOVSKÉHO Večerníku v pondělí 20. srpna 2018

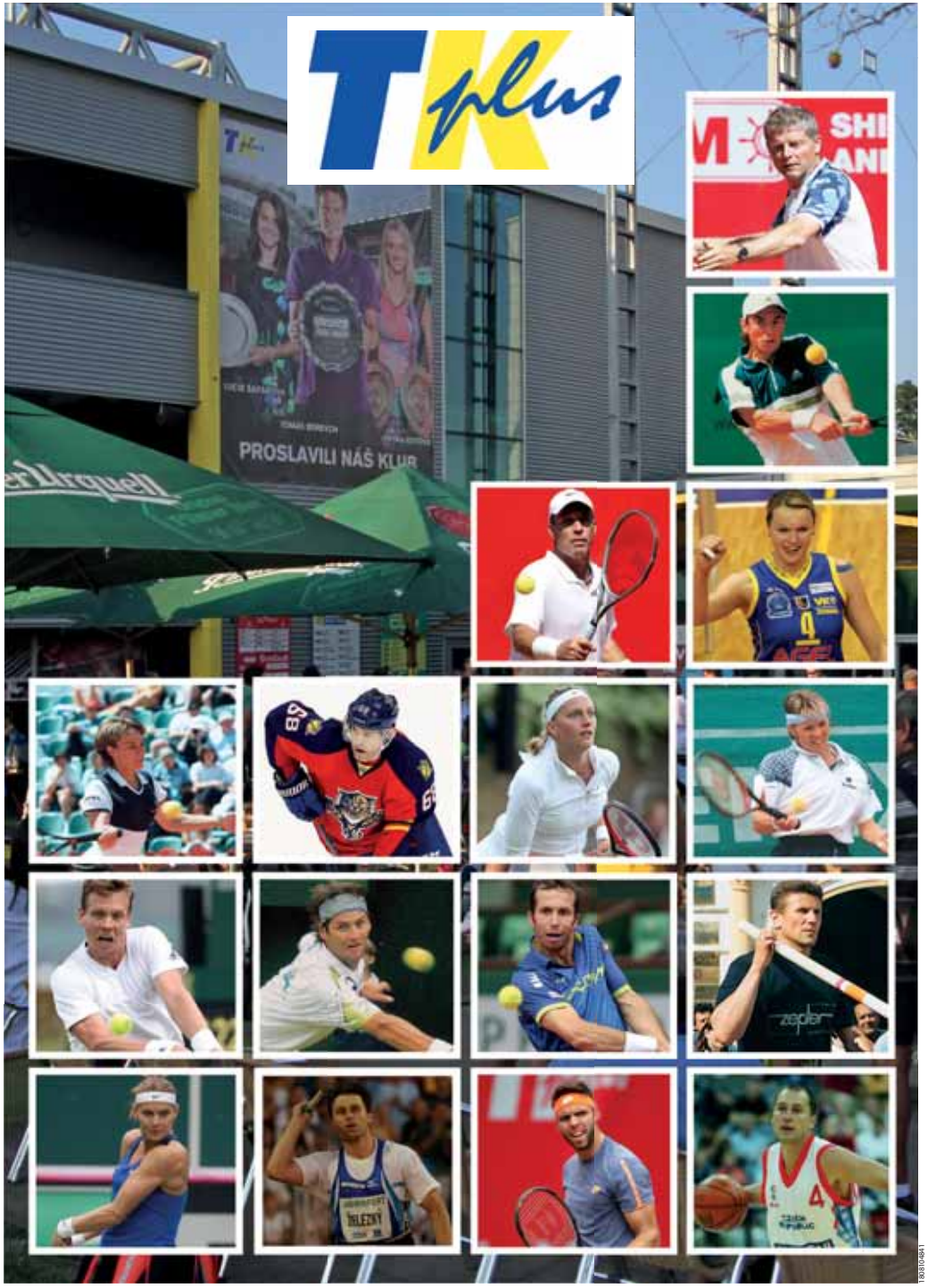

180810-0841

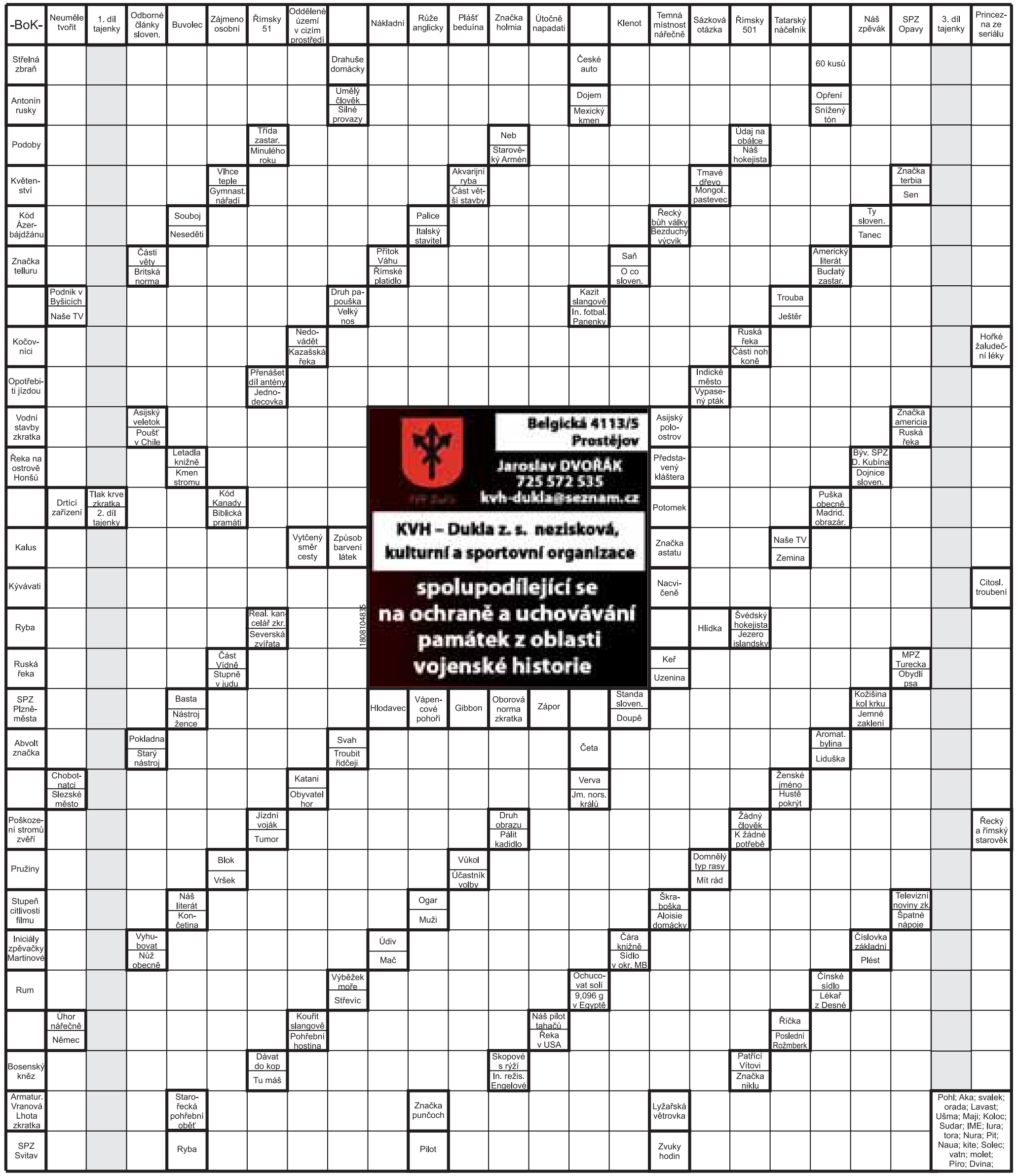

luštíme s Večerníkem

PROSTĚJOVSKÝ Večerník WWW.VECERNIKPV.CZ

Speciální příloha PROSTĚOVSKÉHO Večerníku vám přináší i podobu oddechové strany, při které můžete báječně relaxovat a ještě k tomu NĚCO VYHRÁT!
Správné odpovědi nám můžete i nadále zasílat na známou emailovou adresu SOUTEZE@VECERNIKPV.CZ, volat na ještě známější číslo 582 333 433, případně psát SMS na 608 960 042.
Řešení nám také můžete zaslat na adresu Olomoucká 10, Prostějov a to do PÁTKU 24. srpna 2018, 12:00 hodin,
Výherce zveřejníme v příštím čísle na straně soutěží.

Poučení pro soutěžící o zpracování osobních údajů v rámci GDPR:
Vydavatel týdeníku PROSTĚJOVSKÝ Večerník – společnost Haná Press s.r.o. - zpracovává osobní údaje o soutěžících v tomto rozsahu: jméno, příjmení, bydliště. V případě zaslání odpovědi e-mailem, SMS zprávou či v případě jejího oznámení telefonicky zpracovává vydavatel nad rámec uvedených údajů též údaj o emailové adrese či telefonním čísle. Tyto osobní údaje jsou zpracovávány výlučně pro účely účasti v soutěži, losování a kontaktování výherců. Výherci soutěže jsou vždy zveřejněni v následujícím vydání PROSTĚJOVSKÉHO Večerníku, a to s uvedením těchto údajů: jméno, příjmení, obec bydliště. Po vyhlášení soutěže jsou osobní údaje soutěžících zničeny.

jak šel čas Prostějovem ...

KRONIKA TRAGICKÝCH DNŮ anel ROKU 1968

Události spojené s 21. srpnem 1968 se nesmazatelně zapsaly do historie České republiky. Speciální příloha Večerníku vám na úvod přináší chronologický přehled tehdejších událostí tak, jak se odehrály v prostějovských ulicích. Čtení to rozhodně není veselé, ovšem poučné zcela určitě...

21. srpna 1968

Brzy ráno začaly okres a město Prostějov obsazovat jednotky okupačních armád SSSR, NDR a Polska. Stalo se tak bez vědomí prezidenta republiky a vrcholných orgánů KSČ. Proti okupantům bylo spontánně vystoupeno ze strany vedoucích orgánů, sdělovacích prostředků, ale i řadových občanů. Již od noci zasedalo předsednictvo OV KSČ na Hlaváčkově náměstí a na jeho budovu mířily hlavně sovětských tanků. Cestou do práce se začali Prostějované postupně dovídat, co se děje. Ti pak záhy skupovali potraviny a dělali si zásoby na další dny. Na zdech se objevovaly první protiokupační hesla a nápisy. Začalo odstraňování názvů ulic a náměstí a i směrníky na křižovatkách. Byl posloucháAn rozhlas a místní tiskovina Stráž lidu začala vydávat mimořádná čísla. Veškeré telefonické a telegrafické spojení, které obstarávala pošta, bylo přerušeno ozbrojenou hlídkou, jež kontrolovala i pracoviště prostějovského rozhlasu po drátě. Během dne začaly přijíždět do města první tanky, některé pokračovaly ve směru na Brno.

22. srpna 1968

Okresní národní výbor vydal výzvu občanům, aby dodržovali kázeň při nákupech. Část okupačního vojska obsadila letiště u Prostějova, dva tanky zůstaly před bankou a před radnicí. Svoláno bylo mimořádné plénum městského národního výboru, které odeslalo protestní dopisy velvyslanectvím pěti okupačních zemí, aby stáhly vojska z našeho území. Stráž lidu požadovala návrat internovaných politiků ze SSSR a zároveň kritizovala činnost některých členů KSČ, kteří připravovali vznik prookupační tzv. dělnicko-rolnické vlády. Byl svolán předčasný XIV. sjezd KSČ (tzv. vysočanský), kterého se zúčastnili i prostějovští komunisté. I na něm byl požadován odchod vojsk okupantů.

22. srpna 1968

Nedodržení slibu sovětského velícího důstojníka v Prostějově, že okupační jednotky přestanou hlídkovat ve městě a stáhnou se do prostoru letiště, mělo odezvu. Mezi dvanáctou a třináctou hodinou se uskutečnila generální stávka pracujících ve všech podnicích na Prostějovsku. Naopak okupanti zabrali dům na náměstí Svatopluka Čecha a zřídili tam posádkové velitelství. V podvečer varoval Československý rozhlas před možností zatýkání v noci a vyzval k odstranění názvů ulic a domovních čísel a jmenovek u bytů.

24. srpna 1968

OV KSČ a MěstNV se rozhodli společně vyhlásit Prostějov za „Mrtvé město", a to na dny 24. a 25. srpen. Akce měla spočívat v tom, že občané budou okupanty zcela ignorovat, budou se jim vyhýbat a nebudou s nimi absolutně komunikovat.

25. srpna 1968

Opak byl ale pravdou... Lidé procházeli náměstími a ulicemi města a sdělovali si dojmy z uplynulých dnů a tak se z toho stala neděle, která dostala název **„KRVAVÁ".** K večeru došlo k dalším přesunům vojenských jednotek z Olomouce do Brna. Protože byly ukazatele směru zatřeny bílou barvou a obráceny opačným směrem, nastal mezi projíždějícími jednotkami chaos. První oddíl, který projížděl městem, se střetl u kostela Milosrdných bratří s další kolonou, která teprve přijížděla od Olomouce. Vojáci tak byli v Prostějově zcela dezorientováni. Při průjezdu kolony okupačních vojsk ve směru od Olomoucké ulice došlo dvě minuty po dvacáté hodině k rozsáhlé střelbě z kulometů a samopalů. Střelba pokračovala i při průjezdu vojáků náměstím a Brněnskou ulicí. Na různých místech byli zastřeleni tři občané a dalších devět bylo zraněno. Vznikly škody na budově Národní banky i dalších objektech. Pochopitelně že tato událost vzbudila velký odpor občanů a olej do ohně přililo i rozšiřování okupační tiskoviny „Zprávy", kterou v češtině mezi občany dodávala okupační armáda.

Po šoku z „Krvavé neděle" zasedala 28. srpna rada ONV a v usnesení zcela jednoznačně podpořila Dubčekovo vedení státu a zároveň odsouhlasila požadavek směrem k okupantům na náhradu škody a potrestání viníků. Jenže dodneška nebyl celý incident uspokojivě vyřešen...

29. srpna 1968

V deset hodin se konal pohřeb třech zastřelených Prostějovanů. Jednalo se o státní pohřeb, tudíž rakve byly na katafalcích zakryty vlajkou před radnicí. U každé rakve stála čestná stráž. Se smutečním projevem vystoupil předseda ONV Brančík a posléze se rakve za doprovodu tisíců občanů vydaly na poslední cestu ke hřbitovu. Samozřejmě v průvodu se objevily protiokupační transparenty a i transparenty proti zrádcům národa, jako byl třeba Alois Indra, Drahomír Kolder a další. Přes příslib vojenského vedení, že nebudou smuteční obřad rušit, přelétávaly nad městem vrtulníky a shazovaly propagační letáky. Průvod doslova provokovala sovětská helikoptéra, která rozhazovala prookupační letáky. Když později požadovalo sovětské vedení trvalé umístění vojenské posádky v Prostějově, jedním z důvodů, proč se tak nestalo, byly i události z pětadvacátého a devětadvacátého srpna...

Předsednictvo OV KSČ se následně plně postavilo za usnesení XIV. (vysočanského) sjezdu KSČ a za tam zvolené vedení a odmítlo zcela spolupracovat s prosovětskými kolaboranty. Srpnové události postihly různé oblasti. Na školách se uvažovalo o zrušení výuky ruského jazyka, mnoho spoluobčanů využilo tehdejší možnosti cestovat i do států mimo socialistický blok a zůstalo v emigraci, v podnicích byla zavedena tzv. Dubčekova směna, aby se nahradily ztráty ze srpnových událostí.

Tolik k srpnovým událostem hovoří archivní materiál. Co tedy říci závěrem? Poučme se z historie a nedopusťme, aby se nám tady proháněli okupanti. A je jedno, jestli jsou na tancích, nebo na něčem jiném.

V neděli 25. srpna málem nedošla domů...

Na takzvanou „Krvavou neděli“ v Prostějově má rozporuplné vzpomínky moje maminka. Byl to den, který začínal příjemnou návštěvou a končil nejistotou, strachem a noclehem mimo domov, aniž by o tom věděli ti nejbližší.

V srpnu 1968 byla maminka ještě svobodná a bydlela v domku v Trávnické ulici. Pátým rokem učila na tehdejší základní devítileté škole v Palackého ulici poté, co se s rodinou vrátila zpět do města a opustila své první kantorské působiště v Litovli. Tou dobou měla relativně čerstvou známost, která se během roku proměnila v jejího manžela a mého tatínka, který coby svobodný mládenec bydlel na Sídlišti Svobody. V jednom z panelových domů u Plumlovské ulice, v té době nedávno postavených, vlastnil dvoupokojový byt, v němž jsem později vyrůstal.

A právě onu osudnou neděli můj tatínek pozval maminku na první prohlídku tohoto bytu. Byla to opravdu spíše prohlídka bytu než návštěva, protože byt ještě neměl zařízený, v jednom pokoji stály válenda, skříňka a obrovský „lodní“ kufr s osobními věcmi. Pouze židle v kuchyni přímo vybízely k usednutí. Navečer kolem osmé hodiny se maminka vypravila v jeho doprovodu pěšky domů. Prošli sídlištěm ke sv. Anně a pokračovali Drozdovicemi k rybníku. A právě na této ulici začali potkávat vystrašené Prostějovany pílící opačným směrem. „Na náměstí nechoďte, střílí se tam!“ zněla varovná zpráva. Z dalších útržků zjistili, že se intervenční vojska přesouvají severojižním směrem ulicí Olomouckou, přes náměstí a Brněnskou ulicí ven z města. Jenže zrovna tuto linii by maminka cestou domů musela překročit. „Uvědomila jsem si, že nedaleko bydlí moje kolegyně, u které jsem byla nedávno na návštěvě, a rozhodla jsem se přespat u ní,“ vzpomínala maminka později. Rumunská ulice byla úplně nejblíž, proto se rozhodla nevrátit se zpět na sídliště.

Ona kolegyně pocházela z Moravské Třebové, kde byla přes prázdniny, jenže na druhý den, v pondělí 26. srpna, začínal ve škole přípravný týden před začátkem školního roku. Maminka se zadem ulicí Stanislava Manharda dostala na křižovatku s ulicí Rumunskou, kde v suterénních prostorách bydlela její kolegyně. Ta ale ještě nebyla doma.

Maminka nechtěla zůstat sama na ulici a v mezní situaci se v ní projevil docela dobrodružný duch. Obešla dům a ve směru ze zahrady našla pootevřené sklepní okénko. Neváhala a protáhla se jím do domu. „Dodnes si pamatuji, jak těsně k tomu okénku přiléhaly naskládané brikety. Svezla jsem se po nich dolů, samozřejmě to odneslo oblečení, ale to jsem ani nevnímala,“ popisovala maminka situaci. Sklepem se pak dostala na vnitřní chodbu domu, kde se po nějaké době své kolegyně opravdu dočkala. Nazítří si hodně přivstala, protože ještě před nástupem do školy musela domů. Nejen kvůli převlečení, ale především kvůli rodičům, kteří v době bez dnes běžných komunikačních prostředků nevěděli, kde vlastně zůstala. „Šla jsem Trávnickou ulicí a najednou spatřila otce na kole, jak šlapal směrem do města. Podíval se na mě vážným pohledem s tím, že jel právě na ‚bezpečnost‘ zjistit, jestli se mi něco nestalo,“ pamatuje si maminka dodnes moment tohoto setkání. Doma se rychle nasnídala, převlékla a pospíchala do školy v Palackého ulici. A ještě jeden dovětek. Spolu s některými kolegy sledovala následující čtvrtek devětadvacátého srpna z bytu nad současnou prodejnou DĚSI pohřeb tří obětí nedělní střelby před prostějovskou radnicí.

došlo na naši adresu...

„Byli jsme všichni vystrašení“

Bylo mi tehdy třináct let. Kolem našeho domu jezdily ruské tanky a auta. Bydlela jsem v rohovém domě na křižovatce. Tatínek nás poslal do obchodu nakoupit zásoby, co kdyby byla válka. Všichni jsme byli vystrašení. Bylo nás šest sourozenců. Nejstarší sestra je fotografka a tehdy fotila různé nápisy, které vznikly po zídkách. Žádnou fotografii bohužel u sebe nemám. Na rohu našeho domu stál ruský voják na hlídce. Když jsme šli na náměstí, museli jsme kolem něho projít. No, báli jsme se. Ale když tam stál už třetí den, tak maminka mu po nás poslala jídlo. Pak jsme jeli do Prostějova. Tam na náměstí byly v jednom domě stopy po kulkách a fotky zastřelených.

Jiřina Jordová, Prostějova

Co také muselo zažít malé dítě

Podělím se s vámi o příběh člověka, který byl v srpnu 1968 žákem základní školy a vlastně malým dítětem. Léto a prázdniny si užíval na táboře v Krakovci. Bohužel jeho bezstarostné dětství přerušila okupační vojska a on byl stejně jako ostatní děti z tábora odvezen autobusem označeným červeným křížem. Matka ho převzala a šla s ním domů dnešní Olomouckou ulicí do místa jejich bydliště. Když odbočovali, tak v místě, kde se dnes nachází obchod s diskotékou Morava, byly již na dnešní nově rekonstruované křižovatce s kolejemi okupační tanky. Tak zrychlili krok a skončili v bezpečí svého domu, ovšem zvědavost jim nedala a otevřeli okno, stejně jako sousedka odnaproti, která však v okamžiku, kdy tanky byly na úrovni jejich ulice, na ně zakřičela: „Tak jste to stihli!“ V ten moment se ale otočil jeden z pěšáků na tanku a vypálil směrem k oknu dávku ze samopalu. Obě ženy jen vyděšeně třískly okny a matka vypravěče přitiskla svého syna silně na hruď, až se skoro dusil, a zašeptala: „Je tady válka!“ Jako malý samozřejmě dotyčný nebezpečnost situace nechápal, druhý den se přirozeně se sousedy díval na stěnu protějšího domu, který byl jako řešeto.

Tak takhle viděl prostějovský srpen jeden z tehdejších malých chlapců. Jeho jméno redakce zná, ale on si nepřeje být jmenován, jelikož se mu chlupy při vzpomínce ježí ještě dnes...

„Tehdy jsem se opravdu bál“

Psal se rok 1968 a mnohým se v jednom jediném okamžiku zhroutila veškerá iluze o věčném přátelství se Sovětským svazem. Středa jedenadvacátého srpna ráno, které není jako každé jiné ráno. Když se vzbudím, slyším z puštěného rádia zprávy o příchodu „spojeneckých vojsk“ a začátku naší okupace. V noci z dvacátého na jedenadvacátého srpna překročila „spojenecká vojska“ naši státní hranici, a nikdo z našich občanů tomu nemohl uvěřit. Tento okamžik rozhodl o mnohých osudech našich spoluobčanů v dalších létech a spoustě lidí vzal veškeré iluze o svobodě a demokracii.

Podobně jako tisíce jiných našich občanů i já jsem se tehdy jako student zapojil do vylepování plakátů proti okupantům a osobního vysvětlování naší situace cizím vojákům. Vpád do naší země jsem bral jako něco, proti čemu se musí aktivně bojovat. První tři dny se prakticky nic moc v Prostějově nedělo, kromě toho, že všude jste narazili na okupanty a obrněná vozidla, až přišla osudná neděle pětadvacátého srpna. Kolona tanků a vojenských vozidel byla při průjezdu naším městem zmatena otočenými směrovými tabulemi ve městě a začala střelbu. V tu dobu jsem byl zhruba od osmnácté hodiny i s kamarády a známými na náměstí. Když jsme uslyšeli večer, pokud si vzpomínám dobře někdy kolem dvacáté hodiny první výstřely, utekli jsme domů, což bylo možná naše štěstí. Večer jsem slyšel ve zprávách smutnou informaci o tom, že v našem městě přišli při střelbě o život tři naši spoluobčané a asi devět dalších bylo zraněno.

Hned následující den v pondělí šestadvacátého srpna jsem se skupinkou spoluobčanů podobně jako v jiných dnech vylepoval po městě plakáty k odchodu vojsk a diskutoval s cizími vojáky o naší situaci, kde jsme se snažili vysvětlit, že v naší vlasti žádná kontrarevoluce není. Když jsme stáli zrovna u radnice, přijela kolona vojenských vozidel a tanků, která před radnicí zastavila. Napadlo nás, že jim někdo z nás roznese část plakátů, já jsem posléze vzal do ruky hrst vyrobených tiskovin a šel k vozidlům, přičemž celou dobu monitoroval moji chůzi kulomet z jednoho vozidla. Byl jsem mladý a v tu chvíli jsem si vůbec nepřipouštěl, že se mi může něco stát, nyní s velkým odstupem času je právě toto pro mě nejhorší zážitek v mém životě, na který do smrti nezapomenu.

Druhou výjimečnou situací té doby byla pro mě a určitě pro tisíce dalších spoluobčanů účast na pohřbu obětí „krvavé neděle“ dne devětadvacátého srpna 1968 v dopoledních hodinách před naší radnicí, kde byly vystaveny rakve se zastřelenými občany našeho města. Odtud se smuteční průvod vydal na cestu ke hřbitovu a tomuto aktu přihlížely tisíce lidí z města a širokého okolí. Pohřeb po celou dobu monitoroval ruský vrtulník. Proč jsem se rozhodl tyto své zážitky sdělit veřejnosti? Nehraji si vůbec na žádného hrdinu, v době okupace našeho státu jsem dělal pouze to, co dělaly tisíce dalších našich občanů - vyráběl, nosil a vylepoval plakáty, vysvětloval okupantům naši situaci a vyzýval je k odchodu. Rozhodl jsem se tyto události zveřejnit proto, aby zejména mladí lidé znali část historie našeho města, a proto, aby se na tyto události nikdy nezapomnělo!

Richard Beneš, Prostějov

JAK SRPEN 1968 VIDÍ STUDENTI?

Tento rok si připomínáme 50leté výročí invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa. Přeci jen už nejde o žhavé téma, které by se diskutovalo na každém rohu, a tak nás zajímalo, zda o této události ví něco studenti z místních škol. Každému jsme proto položili čtyři otázky, s nimiž se každý popral po svém. A nevěřili byste, kolik toho mladí lidé znají...

1. Letos si připomínáme významné 50leté výročí. Víte, co se stalo v tehdejším Československu během srpna 1968?

2. Víte, kdo byl Alexander Dubček a jakou úlohu v roce 1968 sehrál?

3. Víte, jak se nazývá období, které předcházelo událostem v srpnu 1968?

4. Myslíte, že je důležité, abychom si připomínali podobné historické události? A proč?

Karel VEČERKA

15 let
ZŠ Melantrichova
Prostějov

1. „Do Československa tenkrát vpadla vojska Varšavské smlouvy.“
2. „Ve škole jsme si o něm neříkali, takže nevím, o koho přesně jde. Ale tuším, že Alexandr Dubček vedl odboj proti tehdejšímu režimu.“
3. „Pražské jaro.“
4. „Určitě bychom si je připomínat měli, protože se v minulosti několikrát opakovaly a ještě opakovat mohou. Tehdy jsme mimo jiné zjistili, že se vždy nemůžeme spoléhat na ostatní státy. Nechaly nás tenkrát obsadit, nepomohly nám a my se neměli jak bránit. A i tohle se může opakovat. V současnosti jsme členem NATO, ale kdybychom z něj třeba odešli, byl by z nás snadný cíl a nebyl by problém obsadit naše území.“

Vít ELISEK

11 let
ZŠ Valenty
Prostějov

1. „Ve škole ještě nemám dějepis, a tak jsem o této historické události bohužel ještě neslyšel.“
2. „Tohle také nevím.“
3. „Myslím, že jde o pražské jaro. Zaslechl jsem o něm, když jsme ve škole měli volnou hodinu a mohli jsme se ptát na cokoli učitele, který nás měl na starost. Ten nám o pražském jaru vyprávěl…“
4. „Záleží na tom, jestli jde o šťastné, nebo smutné události. Pokud bychom mluvili o těch šťastných, připomínat bychom si je určitě měli. Co se ale týče těch smutných, myslím, že by tomu takl mělo být jen občas, protože lidé by si tím mohli vzpomenout na hrůzy, které by se mohly opakovat, a staří lidé by se tím mohli rozpomenout na to, že přišli o něco, co měli rádi. To by pro ně mohlo být velice tíživé...“

Kateřina VLACHOVÁ

20 let
Základní škola
a gymnázium
města Konice

1. „Tehdy do Československa vpadla vojska Varšavské smlouvy v čele se SSSR.“
2. „Byl to politik a jedna z hlavních postav pražského jara v roce 1968.“
3. „Pražské jaro. V této době se reformní část komunistů snažila zmírnit komunismus v Československu.“
4. „Myslím, že ano. Lidé by si měli brát tyto události víc k srdci, snažit se z nich poučit, aby se už neopakovaly. Hlavně co se týče komunistů. Lidé hodně zapomněli, co všechno byli schopní udělat, bohužel...“

Adam VIČAR

16 let
ZŠ Valenty
Prostějov,
nyní Gymnázium
Čajkovského
Olomouc

1. „Napadla nás vojska Varšavské smlouvy v čele se Sovětským svazem.“
2. „Vím jen, že to byla hlavní postava pražského jara.“
3. „Pražské jaro.“
4. „Určitě ano. Podle mě je důležité, aby všechny generace věděly o historii naší země.“

Lucie KUČEROVÁ

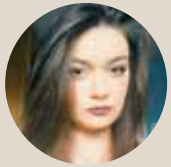

22 let
SOŠ Prostějov

1. „Proběhl útok vojáků Varšavské smlouvy na Československo, jemuž předcházelo období pražského jara.
2. „Šlo o politika. Jakou úlohu sehrál, přesně nevím. Ale vím, že byl tehdy hodně slavný a získával si důvěru lidí. A myslím také, že pomáhal Sovětům.“
3. „Totalitní vláda.“
4. „Myslím si, že určitě ano. Neměli bychom zapomínat na to, jak vznikl náš stát, kolik toho lidé museli prožít, obětovat nebo získat. Domnívám se, že na to lidé zapomínají nebo neřeší, kolik se toho muselo stát, abychom se měli jako teď. Navíc to má v krvi každý Čech. Protože předci každého z nás si prožili tato různá období. I když teď s vedením Babiše a Zemana půjde všechno úsilí vybudovat lepší stát do kytek. Musíme se probrat a něco s tím dělat! Nebo veškerá snaha našich předků přijde vniveč...“

Natálie KOZLOVSKÁ

20 let
Střední škola
automobilní
Prostějov

1. „V souvislosti s tím se mi vybavuje film Rebelové, v němž přijelo ruské vojsko a obsadilo tehdejší Československo.“
2. „Bohužel si nevzpomenu konkrétně, v jakém spojení je toto jméno s ČSSR.“
3. „Období pražského jara.“
4. „Ano, myslím si, že je určitě důležité si připomínat historii naší země.“

Restaurace Národní dům
www.narodni-dum.info 582 329 611
Po dobu rekonstrukce zahradní restaurace v plném provozu

E-mail: narodnidum.pv@volny.cz
Otevírací doba po - so 9⁰⁰ - 22⁰⁰ hodin
189810836

JEN ZAMYKAT NESTAČÍ !
NEJVĚTŠÍ POSKYTOVATEL DÁLKOVÉ OSTRAHY OBJEKTŮ V REGIONU
SIDA® SECURITY
Založeno 1994
www.sida.cz
189810842

VoZP | VOJENSKÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA
201
Jednatelství Prostějov
Trávnická 2 (budova Zdravotnického centra s.r.o.)
Úřední hodiny
Pondělí, úterý Zavřeno
Středa 8.00 – 12.00 / 13.00 – 17.00
Čtvrtek 8.00 – 12.00 / 13.00 – 15.00
Pátek Zavřeno
Telefon: 727 887 629
e-mail: jdn-prostejov@vozp.cz
189810837

DODNES ŽIVÉ VZPOMÍNKY NA OKUPACI V PROSTĚJOVĚ

„VOJÁCI PŮSOBILI, ŽE NEVÍ, KDE JSOU…"

Jednoho z Prostějovanů, který se bezprostředně po příjezdu prvních tanků vydal do ulic města s fotoaparátem v ruce, představoval i celoživotní kantor Miloš Čižmář.

Před hlavní poštou v Prostějově se vytvořil shluk lidí vyjadřujících nesouhlas s okupací.

Podle svědectví dnes čtyřiasedmdesátiletého muže první tanky dorazily do Prostějova už ve středu 21. srpna. „Tehdy jsme bydleli v Křížkovského ulici. Bylo mi čtyřiadvacet let. Probudil mě tatínek, který byl dřív vzhůru. Bylo asi kolem deváté hodiny, vzal jsem foťák a šel. Největší shluk lidí byl u hlavní pošty v Prostějově, kam přišel rozhněvaný dav vyjádřit nesouhlas s okupací. Sami vojáci nebyli nijak agresivní, spíš působili dojmem, že neví, kde jsou," popsal Miloš Čižmář, podle něhož mnozí z ruských vojáků byli na okupaci nachystáni přímo na našem území. „Tentýž rok jsem je potkal na Libavé. Tehdy byli velmi přátelští a nebyl problém se k nim dostat. Ale už koncem července byla na stejném místě závora," zavzpomínal Čižmář, který učil například v Kladkách, Určicích či Myslejovicích. Lidé jej mohou také znát z prostějovského divadla, kde si k důchodu přivydělává jako uvaděč.

Noviny si zachovala pro svoje potomky. Ale dnes…

„Nechápu, jak vnučka mohla volit komunisty!"

Milada Kalvodová s titulní stranou Stráže lidu, která vyšla hned následující den po „Krvavé neděli" v Prostějově.

V pondělí 26. srpna vyšlo zvláštní dopolední vydání Stráže lidu věnované „Krvavé neděli" v Prostějově. Titulní stranu tehdejších novin dodnes pečlivě uchovává Milada Kalvodová z Lutotína.

V neděli 25. srpna ve 20:02 zahájila jednotka obrněných vozidel projíždějící Prostějovem bez jakékoliv výstrahy střelbu po všech ulicích. Následky byly tragické. Na dlažbě zůstali ležet tři mrtví a devět těžce raněných občanů. Hned v pondělí vyšlo zvláštní dopolední vydání Stráže lidu nadepsané „Mlčící a truchlící město" a referovalo o krvavých událostech předchozího dne. Mimo jiné obsahovalo také seznam usmrcených a raněných stejně jako projevy smutku nad oběťmi a protesty proti činům okupantů, kteří jsou tam označeni za vrahy. Zároveň list vyzýval všechny občany k zachování klidu a rozvahy. „Tyhle noviny jsem uchovala pro svoje potomky, aby věděli o tom, co bylo, protože je dobré nezapomínat," vysvětlila Milada Kalvodová z Lutotína, jež si zároveň posteskla, že mladou generaci tyto vzpomínky příliš nezajímají. „Nechápu například, jak moje vnučka mohla volit komunisty. To jsem jí vypucovala žaludek," poznamenala Kalvodová, která celý život pracovala v zemědělství.

Pohřbu tří zastřelených Prostějovanů SE ZÚČASTNILY TISÍCE LIDÍ

Památku obětí intervence vojsk Varšavské smlouvy si připomínáme veřejně každý rok, letos však od událostí ze srpna 1968 uplyne rovných padesát let. V Prostějově umírali lidé zasaženi střelami ze zbraní sovětských vojáků. Smuteční průvod za rakvemi zastřelených občanů se vydal z náměstí na městský hřbitov a zúčastnily se jej tisícovky lidí.

Projíždějící kolona sovětských vojáků mířící do Brna v srpnu 1968 (v Prostějově v neděli 25. srpna 1968) zastřelila tři lidi, devět jich pak zranila. První výstřely padly dvě minuty po dvacáté hodině u místního hřbitova. Zběsile pálit postupně začala celá kolona. Ulice byly přitom v tu chvíli plné lidí. Jednou ze tří obětí byla sedmadvacetiletá Marta Říhovská. Ta zemřela kvůli kulce, která na dnešním náměstí T. G. Masaryka prostřelila dřevěné domovní dveře, za nimiž stála. Sovětští vojáci zabili i sedmdesátiletého Ladislava Langa, když nedaleko centra města čekal na autobus. Tragický výčet prostějovských mrtvých ze srpna 1968 uzavírá dvaadvacetiletý Josef Boháč. Bezdůvodná střelba v ulicích se nikdy nevyšetřovala, kdo přesně měl smrt těchto lidí na svědomí, se nikdy neprokázalo. Pohřeb trojice zastřelených se konal 29. srpna 1968. V centru města se při pohřbu sešly tisíce lidí. Ze vzduchu vše monitorovala sovětská helikoptéra...

Přinášíme několik archivních fotografií těchto tragických událostí zveřejněných na webových stránkách města Prostějov.

Na smuteční průvod k městskému hřbitovu se vydaly tisíce Prostějovanů.

Sovětské tanky na Vápenici lidé pomalovali protestními nápisy.

V Dolní ulici před Petrským náměstím míjeli cyklisté kolonu tanků.

Ve výlohách se ale objevily i vtipné nápisy na adresu okupantů.

Pietního aktu se před radnicí zúčastnili i tehdejší prostějovští vojáci.

Mnohé výlohy prostějovských obchodů byly prostřílené kulkami z kulometů.

Rakve se třemi zastřelenými Prostějovany byly vystaveny před radnicí.

Už v neděli 25. srpna se na Vápenici objevil pomníček na místě zastřeleného Prostějovana.

Prostějované sovětské vojáky „vítali" i na Poděbradově náměstí.

DÍVAJÍ SOUČASNÍ KOMUNISTÉ?

Jaroslav Šlambor: „Měl jsem pochybnosti o jednání Alexandra Dubčeka!"

> Tři mrtvé občany jsem neznal. Tehdy jsem o Prostějově slyšel jen jako o městě módy, Starorežné a sídle slavných parašutistů Dukly.

vojsk Varšavské smlouvy, ve mně hlodal. Proč? Nikdy není dobré, v mezinárodní politice zvlášť, něco říkat a něco jiného dělat..."

●● Dalo se vpádu vojsk do naší vlasti podle vás nějak zabránit?

Václav Šmíd: „Teoreticky ano, prakticky asi ne. Je třeba si uvědomit, že svět byl v té době rozdělen na dva tábory, probíhala intenzivní studená válka mezi Východem a Západem. Ani jedna ze stran nechtěla připustit oslabení svého postavení ve světě, změny status quo. Za této situace se vpádu vojsk s malou pravděpodobností zabránit dalo, ve skutečnosti však ne. Opuštění myšlenky od intervence do ČSSR by bylo možné za předpokladu, že Dubčekovo vedení bude plnit dohody z Čiernej nad Tisou a Bratislavy ve smyslu, jak je chápalo tehdejší sovětské vedení. To by však znamenalo samé popření podstaty ‚pražského jara', což tehdejší stranické vedení nemohlo připustit. Proto se přistoupilo k realizaci vstupu jednotek pěti zemí do naší republiky. O plánovaném vojenském zásahu informoval v časovém předstihu prezidenta Spojených států amerických Lyndona Johnsona tehdejší velvyslanec Sovětského svazu ve Washingtonu Anatolij Dobrynin s cílem zabránit případnému konfliktu dvou vojenských bloků."

Jaroslav Šlambor: „Na to neumím, ani po těch letech, odpovědět. Ale spíš se přiklánim k tomu, že nedalo. Rok 1989 je toho důkazem. Úvahy o třetí cestě, něco mezi socialismem a kapitalismem, se ukázaly jako iluzorní. Kapitál a jeho zájmy prozatím prokázaly svou sílu. A socialismus nedokázal ekonomicky držet alespoň krok, když už ne vítězit. Ale pro lidi, ve prospěch společnosti, se toho dokázalo udělat neskutečně mnoho."

●● V Prostějově vojáci dne 25. srpna 1968 zastřelili tři naše spoluobčany. Znali jste je osobně, a jak tato tragédie na vás zapůsobila?

Václav Šmíd: „V podvečer pětadvacátého srpna jsem byl ještě v nemocnici a hrál na její zahradě s kolegy karty. Kolem osmé hodiny jsme slyšeli projíždět za zdí po Olomoucké ulici vojenskou kolonu, následně v dálce zazněla střelba. Za pár minut poté se ozvala kanonáda, vojáci začali střílet do vzduchu a v již nastávajícím šeru byly pěkně vidět fosforové kulky, které létaly nad námi. Snad dvěma přískoky jsem byl uvnitř budovy a tento nevšední zážitek mám uložen dodnes. Zastřelené spoluobčany, Martu Říhovskou, Josefa Boháče a Ladislava Langa jsem osobně neznal. Byla to tragédie zejména pro jejich rodiny, hlubokou soustrast s nimi jsem pociťoval nejen já, ale i celé město. Všichni si kladli otázku: Proč? Pohřeb obětí dne devětadvacátého srpna 1968 se stal koncentrovaným vyjádřením postojů obyvatel ke vstupu vojsk."

Jaroslav Šlambor: „Ne, neznal. Tehdy jsem o Prostějově slyšel jen jako o městě módy, Starorežné a hlavně jako o sídle věhlasných parašutistů Dukly. O smrti tří Prostějovanů jsem se dozvěděl z novinové zprávy. Víte, každá zbytečná smrt je vždycky tragédií, zvláště když se jedná o mladé lidi. Možná, paradoxně, jsou moje pocity při každoroční pietní vzpomínce na oběti silnější než tehdy při čtení novin. Snad právě pro onu zbytečnost zmařených životů."

●● Díváte se dnes na okupaci jinak než před padesáti lety?

Václav Šmíd: „Jako každý se na tehdejší události musím dívat s odstupem padesáti let, a to jak od samotné události, tak i mého věku a zkušeností. Základní pohled je téměř stejný. Byla to věc, která se neměla stát, vše se mohlo řešit na úrovni politiků na základě dialogu a nalezení společného jmenovatele. Chtělo to jen více trpělivosti a dokázat vnímat jeden druhého. Národ, jak jsem již řekl, chtěl budovat socialismus, v této otázce byl téměř jednotný. Vstup vojsk znamenal řešení momentální situace z pohledu tehdejší zkostnatělé politiky, zasadil však také ve světě tvrdou ránu hnutím, která bojovala za socialistické myšlenky. Na druhé straně následující vývoj mi řekl hodně o našem národu, pohled na něj ještě umocnily rok 1989 a léta následující. Stalo se módou kritizovat vše, co bylo za socialismu u nás realizováno, mnoho dobrých věcí a myšlenek bylo po roce 1989 odvrhnuto s odkazem na komunisty, abychom se k těmto realitám po létech vraceli a nákladně je opět prosazovali. Doba po roce1968, následná normalizace a vývoj po roce 1989 ukázaly i na samotného člověka, jedince, který žil běžný život. Z mnoha lidí, kteří byli loajální tehdejšímu režimu, jak se říkalo ‚bili se v prsa', se stali po ‚sametu' jeho největší kritici pasující se do role moralistů a bojovníků proti socialismu. Několik takových sám znám...

●● Čím si to vysvětlujete a máte pro názorové veletoče pochopení?

Václav Šmíd: „Každý, kdo zastával nějakou významnější funkci, dílovedoucím počínaje, byl v nějaké kádrové nomenklatuře, musel projevit svůj postoj ke vstupu vojsk v roce 1968, s nímž ve svém vyjádření souhlasil. Kandidáti Komunistické strany Československa a nastávající členové KSČ v přihlášce přímo podepisovali, že souhlasí se vstupem vojsk. Znám případy těch kandidátů a členů KSČM, kteří signovali toto prohlášení ještě v roce 1988 i 1989 a dnes jsou opět ‚dobří' v různých stranách a hnutích. V současné době cítím ještě jednu potřebu vyjádřit se k srpnovým událostem. Nesloužím omluvu za obsazení naší země v té době označovaných ‚spřátelených armád' SSSR, NDR, PLR, MLR a BLR od současných představitelů těchto zemí za srpnové události. Věřím, že to není tím, že čtyři armády z původních pěti jsou opět našimi přáteli v NATO..."

●● A jak po pllstoletí vidíte tehdejší události vy?

Jaroslav Šlambor: „V jedné věci jsou mé názory konzistentní. K oné nešťastné intervenci prostě nemělo dojít. Ovšem moje tehdejší vnímání událostí onoho roku 1968 a dnešní pohled se v mnohém liší. Emoce opadly, k dispozici jsou široká faktografie i odstup nutný k získání nadhledu a posouzení souvislostí. Na pár řádcích mohu jen těžko popsat to, k čemu jsem došel. A protože jde o ryze osobní závěry, nemíním je nikomu vnucovat. Co si ale neodpustím, je vyslovit zklamání nad tím, jak je nešťastná intervence roku 1968 v dnešní době používána k rozdmýchávání primitivní rusofobie, doslova nenávisti k Rusku. To, že jsme byli například v roce 1938 oloupeni o podstatnou část našeho území jako jsou Sudety, Těšínsko a další, aby o rok později byla územní anexe dokonána, se dnes nemluví, nikdo to nepřipomíná. Nehodí se to. Stejně jako podíl SSSR a potažmo Ruska na tom, že vůbec jako národ existujeme. Moc se nedivím, protože historie není věda, ale nástroj řízení společnosti, který vždy slouží systému a obsluhuje panující koncepci. Bohužel!"

> Co si ale neodpustím, je vyslovit zklamání nad tím, jak je nešťastná intervence roku 1968 v dnešní době používána k rozdmýchávání primitivní rusofobie, doslova nenávisti k Rusku.

JAK SE NA SRPEN 1968

Václav Šmíd: „Čtyři z pěti okupačních armád jsou teď našimi přáteli v NATO!“

V povědomí Čechoslováků jsou 21. srpen 1968 a následná okupace republiky sovětskými vojáky zakořeněny jako veliká potupa celého národa. Srovnatelná s událostmi v Mnichově roku 1938. V dnešní speciální příloze Večerníku jsme se snažili hlavně zveřejnit vzpomínky pamětníků z řad těch, kteří srpnové události roku 1968 odsuzují. Zároveň nás ovšem zajímalo, co na padesát let staré okamžiky a také na jejich následky říkají současní komunisté. A jsme rádi, že na otázky Večerníku odpověděli současní radní města Prostějova Václav Šmíd a Jaroslav Šlambor.

•• Pánové, vzpomínáte si na chvíle, kdy v srpnu 1968 vtrhly do Československa armády Varšavské smlouvy? Jak jste tyto dny vy osobně prožívali?

Václav Šmíd: „Na srpnové dny roku 1968 si vzpomínám celkem dobře. Dvacátého srpna, bylo to tuším úterý, jsem byl hospitalizován v prostějovské nemocnici u Milosrdných bratří. Dnes se tento objekt již mnoho let nevyužívá, byl předán katolické církvi. Pak jedenadvacátéhjo srpna v pět hodin ráno mě probudila sestřička, expedovala včelku do mé zadní části těla a při této příležitosti mi sdělila zprávu o vstupu vojsk Varšavské smlouvy. Jediné informace jsem v té době mohl čerpat pouze z přístroje umístěného na pokoji, takzvaného ‚dráťáku‘, což byla dřevěná bedýnka, která vysílala jen jednu rozhlasovou stanici, ovládala se jedním knoflíkem, který ovšem nabízel čtyři funkce - zapnout vysílání, zesílit nebo zeslabit zvuk, vypnout přístroj. Tranzistorová rádia byla ještě v plenkách, takže jediným zdrojem zpráv byly skutečně již zmíněný rozhlas po drátě a noviny, televize se v nemocnici v té době neinstalovaly. Srpnové dny jsem tedy prožíval v nemocnici, kde jsem bojoval nejen s nemocí, ale i s tříděním a utvářením svých myšlenek. Nezažil jsem tedy bezprostřední atmosféru, která ovládla naše město v prvních dnech po vstupu vojsk.“

Jaroslav Šlambor: „Měl jsem krátce po maturitě na průmyslovce v Mladé Boleslavi a měl tak dost času vnímat tehdejší euforickou atmosféru ve společnosti i následný šok z ´internacionální pomoci´ našich nejbližších spřátelených zemí. Vzpomínám tanky na tehdejší Leninově třídě i nápisy, které se objevily na Leninově památníku. Stál na vysokém podstavci a nápis ´Lenine slez dolů a odveď si je domů´, nešel přehlédnout.

> Stalo se módou kritizovat vše, co bylo za socialismu u nás realizováno, mnoho dobrých věcí a myšlenek tak bylo po roce 1989 odvrhnuto s odkazem na komunisty, abychom se k těmto realitám po létech vraceli a nákladně je opět prosazovali....

Osobně jsem tehdy onen krok nechápal. Vzpomínám, že o několik dní později mi bylo vojáků v zaparkovaných tancích líto. Neměli jídlo, pití ani informace... a čekali, že je budeme jako zachránce vítat.“

•• Byli jste už v té době členy tehdejší Komunistické strany Československa?

Václav Šmíd: „V roce 1968 jsem slavil sedmnácté narozeniny a navštěvoval střední školu. O politiku se mnoho nezajímal, jako většina mých vrstevníků jsem měl zcela jiné priority. *(úsměv)* ‚Vymetli‘ jsme s kamarády kdejakou zábavu, aktivně jsem sportoval, chodil do přírody, pokukoval po děvčatech a noviny četl sice pravidelně, ale zásadně od jejich poslední stránky, kde byly informace ze sportu. Když se srovnávám s některými dnešními sedmnáctiletými, například když čtu jejich články a srovnávám jejich záliby, nevím, jestli jsem byl v oné době, jak se dnes s oblibou říká ‚IN‘... Členem KSČ jsem z věkových důvodů být nemohl.“

Jaroslav Šlambor: „Ne, členem tehdejší KSČ jsem nebyl.“

•• Jak jste si vysvětlovali tehdejší okupaci?

Václav Šmíd: „Mimo jiné tím, že muselo dojít k určitému nedorozumění, a to i v souvislosti s ukončeným cvičením vojsk Varšavské smlouvy, které se musí brzy vysvětlit. Vždyť v té době téměř celý národ byl jednotný a podporoval budování socialismu s lidskou tváří. O možné cestě ke kapitalismu a jeho obnově hovořili jen někteří intelektuálové, část exilu a postižených v padesátých letech. Národ však chtěl restaurovaný socialismus. Tak jsem to v té době vnímal nejen já, ale i tehdejší sdělovací prostředky.“

Jaroslav Šlambor: „V té době jsem o tom příliš nepřemýšlel a stal se součástí odsuzující davové psychózy. Dnes bychom možná řekli frustrace. I když musím říci, že červíček pochybností nad jednáním vedení státu a zejména Alexandra Dubčeka před vstupem

> Z mnoha lidí, kteří byli loajální tehdejšímu režimu, jak se říkalo ‚bili se v prsa‘, se stali po ‚sametu‘ jeho největší kritici pasující se do role moralistů a bojovníků proti socialismu.

TŘI PROSTĚJOVSKÉ OBĚTI OKUPACE

Dne 25. srpna 1968 projížděla Prostějovem ve směru od Olomouce kolona sovětských vojenských vozidel, jejíž příslušníci ztratili ve městě orientaci a začali se omylem vracet zpět na Olomouc. Z nepochopitelných důvodů vojáci zahájili po dvacáté hodině palbu na chodce v ulicích a ve střelbě pokračovali až do výjezdu z Prostějova. V důsledku nevyprovokované střelby zemřeli tři prostějovští občané a dalších devět utrpělo vážná zranění. Více ztrát utrpěli z českých měst jen v Praze a Liberci.

Dům, kde žila Marta Řihovská

Pomník na pamatku obětí před radnicí

Pohřeb všech tří obětí střelby v Prostějově se odehrál 29. srpna, kdy v deset hodin dopoledne byly rakve, zahalené do státních vlajek, vystaveny před prostějovskou radnicí a jako čestná stráž se střídali příslušníci Lidových milicí, zástupci KSČ a Československého svazu mládeže. Pohřbu se účastnily tisíce lidí včetně zástupců podniků, v nichž zavraždění pracovali, rovněž příslušníci československé armády a dalších institucí. Naprosto nechutné bylo jednání sovětské strany, která vyslala nad pohřební průvod vojenský vrtulník, jehož osádka shazovala letáky s textem vyzývajícím k boji s kontrarevolucí. Pořádné vyšetřování se nikdy neuskutečnilo. Tragickou událost připomíná malý pomník a osmadvacet let staré smrky stojící na prostějovském náměstí T. G. Masaryka hned naproti radnici těsně vedle sebe...

Josef BOHÁČ

Narodil se 13. března 1946 v Prostějově jako jedno ze čtyř dětí. Ve městě bydlel po celý život a byl zaměstnán jako dělník podniku Sigma Lutín. V inkriminovanou dobu šel za svými rodiči do závodního klubu Oděvního podniku Prostějov, kde byli zaměstnáni. Na Vojáčkově náměstí chtěl pomoci neznámé mladé ženě s kočárkem, která se pokoušela dostat přes rozkopaný chodník, protože v místě právě probíhala rekonstrukce kanalizační sítě. V té chvíli Josefa Boháče zasáhly sovětské projektily a v důsledku zranění na místě zemřel.

Byl tak jedním ze tří prostějovských občanů zastřelených během průjezdu sovětské kolony městem 25. srpna 1968. Rakev s tělem byla po církevním obřadu pohřbena do hrobu na hřbitově v Prostějově. Jeho rodiče se snažili na místě tragické smrti svého syna vybudovat pomníček, což jim bylo za nastupující normalizace pochopitelně zakázáno, a otce naopak prohlásili za osobu s nepřátelským vztahem k SSSR. Musel odejít z dosavadního zaměstnání a v následujících letech byli členové rodiny opakovaně předvoláváni k podání vysvětlení na StB. Přesto se na místě zcela nesmyslné smrti mladého muže v následujících letech objevovaly ve výročí tragické události květiny

Ladislav LANG

Narodil se 28. prosince 1897 v Koryčanech, vyučený dámský střihačský pomocník byl ale v popisované době pochopitelně penzistou. Bydlel v okrese Prostějov ve Vrahovicích-Čechůvkách na adrese Husitská č. p. 12. Byl ženatý, otec již dospělé dcery. K důchodu si přivydělával jako hlídač mlýna v Čechovicích. U jeho osoby se absurdita tragického skonu zesiluje faktem, že patřil k zakládajícím členům Komunistické strany Československa. Onoho dne stál na autobusové zastávce v době, kdy městem projížděla sovětská vojenská kolona, jejíž vojáci zcela bezdůvodně zahájili palbu na kolemjdoucí. Ladislav Lang byl projektily zasažen na Žižkově náměstí pod lípou u spořitelny, kde čekal na autobus. Zranění na místě podlehl.

Na jeho smrt reagoval Okresní výbor KSČ v Prostějově výzvou ambasádě SSSR s požadavkem o zjištění pachatelů: „Byli zastřeleni tři občané, mezi nimi zasloužilý člen KSČ soudruh Lang – jedenasedmdesátiletý stařec. Celý svůj život věnoval práci pro stranu a prohlubování přátelství se Sovětským svazem. Odměnou za jeho práci se mu stala kulka ze samopalu sovětského vojáka.“ Na místě jeho smrti byla po nějaký čas umístěna pamětní tabule. Ostatky Ladislava Langa byly zpopelněny v krematoriu v Olomouci.

Marta ŘIHOVSKÁ

Narodila se 8. května 1941 v Prostějově. V době invaze byla svobodná žena v domácnosti a bydlela v rodném městě na adrese náměstí 9. května č. p. 7. Když sovětská vojenská kolona zahájila nesmyslnou a nevyprovokovanou střelbu do civilních obyvatel v prostějovských ulicích, pokusila se vběhnout do domu, v němž bydlela, a ukrýt se za dveřmi. Projektil ji však zasáhl do zad a způsobil fatální poranění míchy. Mladá žena zranění podlehla po převozu do nemocnice. Pohřbena byla na hřbitově v Prostějově.

Zdroj: okupace.evangnet.cz

„UDÁLOSTI V ROCE 1968 BYLY TÍM

Prostějovský rodák Karel

Karel Foltin je veřejnosti všeobecně známý jako emeritní ředitel školy ve Ptení a zejména principál jedinečného Ptenského dětského divadla, pro které napsal i zrežíroval již pětadvacet her. Tento prostějovský rodák od mládí také vášnivě fotografoval a příjezd okupačních vojsk mu tudíž nemohl uniknout. U příležitosti zítřejšího 50. výročí pořídil Večerník s Karlem Foltinem rozhovor točící se právě kolem událostí ze srpna 1968 pohledem tehdy dvacetiletého studenta pedagogické fakulty v Olomouci.

★★ Necelý týden před příjezdem okupačních vojsk jste oslavil své dvacáté narozeniny. Jak na tuto dobu vzpomínáte?

„Byl jsem mladík plný elánu. Studoval jsem v Olomouci na pedagogické fakultě a bydlel s rodiči v Prostějově v ulici Aloise Krále. Po narozeninách jsem se chystal na pionýrský tábor, z něhož jsem měl na vysoké škole dostat zápočet. Začít měl čtyřiadvacátého srpna a moc jsem se těšil. Samozřejmě jsem na něj neodjel. Bezprostředně po okupaci měli rodiče strach pustit své děti z domu."

★★ Jak jste vnímal tehdejší atmosféru ve společnosti?

„Jaro a léto 1968 byla nezapomenutelná doba a jsem hrozně vděčný za to, že jsem ji mohl zažít. V celé společnosti panovala atmosféra plná energie a nadšení. Lidé se například začali dobrovolně skládat na zlatý poklad a do Fondu republiky, aby mohla být posílena československá měna. Za necelého půl roku se ve státní bance sešlo skoro padesát kilo zlata a tři sta milionů korun. To je něco, co si dnes vůbec nedokážu představit! Myslím si, že tehdejší euforie byla větší než ta po listopadových událostech v roce 1989. Docela chápu, že z takzvaného pražského jara měli v Sovětském svazu hrůzu. Ono totiž lidé, kteří mají plno entuziasmu, se těžko ovládají. "

★★ Byl jste členem KSČ?

„Ano, přijat jsem byl na fakultě v listopadu 1967. Ke členství mě tehdy přemlouvali lidé, kterých jsem si vážil. A taky mi říkali, že pokud chci něco změnit, mohu to dokázat pouze jako člen strany. Tehdy v ní bylo velké množství lidí, kteří byli pro reformy. Nesetkal jsem se s nikým, kdo by jim nefandil."

★★ Co se dělo bezprostředně po okupaci?

„Příjezd vojsk byl pro všechny obrovský šok. Svého otce, který byl komunistou, jsem ráno jedenadvacátého srpna našel, jak brečí v kuchyni. My mladí jsme se snažili ztížit okupantům pohyb po republice. Demontovali jsme cedule s názvy měst a ulic, zatírali jsme ukazatele. Vlastníma rukama jsem vyvěšoval na tehdejším náměstí Rudé armády v Prostějově ceduli s nápisem náměstí Spojenců. Měli jsme pocit, že podobné akce mají smysl a jsou důležité."

★★ Vojska obsadila Československo ve středu. Čtyři dny nato projížděla Prostějovem kolona a došlo k tragickým událostem, které se do dějin města zapsaly jako „krvavá neděle". Jak se to celé seběhlo?

„Pokud si vzpomínám, tak kolona tanků směřující od Olomouce na Brno byla rozdělena na dvě poloviny. První jela k výpadovce po Wolkerově ulici a druhá směřovala přes náměstí. Říkalo se, že na začátku Brněnské, kde se

> „Příjezd vojsk byl pro všechny obrovský šok. Svého otce, který byl komunistou, jsem ráno jedenadvacátého srpna našel, jak brečí v kuchyni. My mladí jsme se snažili ztížit okupantům pohyb...

PŮLSTOLETÍ OD TRAGÉDIE. ZASTAVME SE

Připomínáme si padesáté výročí srpnové okupace Československa, kdy v noci z 20. na 21. srpna vstoupila na naše území vojska Varšavského paktu v čele s armádou sovětskou. Zaplaťpánbůh je to již„dávno", jak by mnozí řekli, a zůstávají jen vzpomínky pamětníků, literatura a archiválie. Ale divili byste se, jak málo o těchto událostech ví dnešní mladá generace, přitom Prostějov a jeho občané byli po Praze nejvíce celou okupací zasaženi, a to i oběťmi na životech.

Reakci na prostějovské události, kdy sovětští okupanti postříleli v neděli 25. srpna tři naše spoluobčany, jsem našel i ve sborníku dokumentů Sedm olomouckých dnů 1968 na straně 169, sestaveném v sousední Olomouci v roce 1990 pod vedením PhDr. Čermáka. Dovolím si zde odcitovat pár vět z jednoho z dobových fejetonů: *„Stali jsme se občany města, před jehož branami hlídkují tanky, ze kterých se ještě včera střílelo na občany Prostějova, aniž by ovšem prostějovští ke střelbě zavdali sebemenší příčinu. Neprovokovali, neshromažďovali se, jenom se zastavili a dívali se na projíždějící tanky. A to stačilo k tomu, aby se z jednoho tanku ozval kulomet. Přijedou sem tvrdí hoši, říkal včera okupační velitel, a zřejmě měl pravdu."*

Tito „tvrdí hoši" v Prostějově zastřelili na Vojáčkově náměstí Josefa Boháče, dělníka – 22 let, na nám. 9. května (dnes T. G. Masaryka) Martu Říhovskou, v domácnosti – 27 let a na Žižkově náměstí Ladislava Langa, důchodce pracujícího jako hlídač mlýna v Čechovicích – 70 let. Dalších devět Prostějovanů bylo zraněno a později ošetřeno v OUNZ Prostějov na chirurgickém oddělení. Můj bratranec, tehdy kluk, viděl svítící střely z okna našeho domu a zeptal se mého otce: „Strýčku, že nebude válka?" Ano, tohle se dělo v civilizované Evropě.

Okupanti se v Československu zdrželi „DOČASNĚ" až do listopadu 1989, kdy se je pak podařilo z republiky dostat. Do té doby se o prostějovských událostech nemluvilo, příbuzní obětí byli víceméně umlčeni a šikanováni a ony oběti měly poslední důstojnou chvíli v momentě, když byly před radnicí 29. srpna 1968 za účasti většiny občanů města pohřbívány. **Za normalizace se výročí jejich smrti pochopitelně nepřipomínalo, pokud se na místě jejich smrti náhodou objevila kytička, byla bleskurychle odstraněna příslušníkem SNB nebo ještě horší stvůrou v podobě příslušníka PS VB (Pomocná Stráž Veřejné bezpečnosti, rekrutovaná z prověřených občanů)**, či nějakým bdělým lidovým milicionářem - mnozí pamatují jejich přezdívku z roku 1989 „Jakešovi Šmoulové, případně takzvaným „šedým vlkem" (VLK – výbor lidové kontroly – chodili v šedivých mundúrech). Kdo ale chtěl, mohl si naladit a poslouchat rádio Svobodná Evropa, kde se vždy výročí srpna 1968 věnovali velmi obšírně.

Dnes máme demokracii, oběti mají svůj pomníček, u kterého se mohou květiny objevovat zcela beztrestně, tedy pokud je zrovna neukradne nějaký vandal, a o událostech z roku 1968 si již můžeme číst jen v archivních dokumentech, tedy pokud se třeba záhadně neztrácejí, aby se na někoho něco nenašlo… Žactvo by se o oněch událostech mělo dovídat v hodinách dějepisu, což se bohužel skoro neděje, neboť výuka tohoto předmětu je „díky" neustálým úžasným školským reformám sesekána na minimální minimum a o nějaké okupační armádě také nevím, nepočítáme-li agenty různých tajných služeb, kteří nám v našem státě vcelku beztrestně rejdí, zatímco naše BIS bdí a monitoruje.

A tak doufám, že alespoň slušní lidé, kterých je, stále tolmu možná naivně věřím, většina, si připomenou srpnové události ve svém srdci, zavzpomínají na ony tři prostějovské oběti a třeba půjdou na chvíli postát k pomníčku, který je v centru, a budou na ně hrdí. A budou věřit, stejně jako já, i když dějiny se tak nějak dokážou bohužel opakovat, že žádné další oběti, žádné další okupace už nikdy nepřibydou.

KOMENTÁŘ VEČERNÍKU

Martin MOKROŠ

Oběti a vrazi, ti skuteční i morální...

Vypůjčil jsem si název jednoho českého filmu, ale myslím si, že k dnešnímu tématu se hodí zcela adekvátně. Chtěl bych se totiž podívat na záležitost starou přesně 50 let. Jedná se o událost, která byla později označována jako „prostějovská krvavá neděle" a souvisí s okupací „spojeneckými spřátelenými armádami" v roce 1968.

Přece jen ale pro zopakování uveďme, že na základě střelby sovětské okupační armády byli zastřeleni Josef Boháč, Marta Říhovská a Ladislav Lang. Dalších devět Prostějovanů – Marie Vratková, Jan Zatloukal, Jan Klapka, Jaroslav Kokeš, Marie Ošťádalová, Františka Bobková, Jan Matečný, Jaroslav Slatinský, Ferdinand Hochvald – bylo zraněno a později ošetřeno na chirurgickém oddělení tehdejšího OÚNZ. To byly tedy oběti, a kdo byli vrazi? Prvoplánově to byli ti prostí vojáčkové na tancích, ovšem to byla především někým dirigovaná „ucha" prostě mačkající spoušť ve zmatku a nervozitě způsobených mimo jiné hladem a stresem z jejich velitelů. Velitelé jsou právě odpovědní daleko víc, neboť jejich zmatenost především způsobila, že se ve městě střetly dvě kolony okupační armády, které skočily na špek prostějovským občanům. Ti totiž zamazali směrové tabule, ale velitelé tomu zabránit měli, i když možná všemu tomu zmatku nemálo pomohla i kvalita vzájemné komunikace a komunikační techniky sovětské armády.

Za vrahy morální lze ale především považovat „spřátelené" sovětské politiky, kteří byli schopni nejdříve vyhrožovat Dubčekovi a spol., pak sem vrhnout těžkou techniku spojeneckých vojsk a rozšlapat něco, co bylo nazváno pražským jarem nebo obrodným procesem.

Zde si dovolím odbočku. Již jsem se setkal i v písemné formě s názorem, že socialismus prostě reformovat nelze a že jedinou možností, kdyby tedy nepřijely tanky, bylo svrhnout komunistické vedení a pokusit se o vytvoření skutečné demokracie bez vedoucí úlohy KSČ. Upozorňuji také na to, že se opět již objevily spekulace, že pro obzvláště příliš rebelující a o demokracii - o tu skutečnou ne socialistickou demokracii - se snažící spoluobčany byly tehdejším vedením KSČ připraveny pracovní tábory. Znovu opakuji, jde o spekulace a o ono pověstné kdyby, neboť tanky přijely a byl konec. Ale vraťme se zpět k výčtu vrahů.

Za vrahy lze bohužel považovat nejen příslušníky cizích mocností, ale bohužel i naše spoluobčany. Ano, mám na mysli ty, kteří byli schopni sesmolit svinstva typu zvací dopis sovětským soudruhům a následně pak provádět další svinstva jako kolaboraci s okupanty, vyhazování spoluobčanů v prověrkových komisích z práce za postoje v roce 1968 a dělání pekla jejich rodinám.

Za vrahounský plivanec do tváře všech obětí „krvavé neděle" pak považuji i komunistickou slátaninu, která vyšla na začátku tzv. normalizace v březnu 1971 pod názvem „Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ", kde všechny oběti z celé republiky dostaly cejch kontrarevolucionářů. Tento paskvil doporučuji číst jen s prázdným žaludkem, jinak hrozí nebezpečí zvracení.

Na závěr bych rád ocitoval část textu, který vyšel v prostějovském tisku hned po krvavé neděli 25. 8. 1968. Má název „Žalujeme světu" a píše se v něm mimo jiné toto: „Žalujeme vrahy. Žalujeme proto, aby bylo provedeno šetření a trestní zákrok proti známým i neznámým vrahům… Žalujeme podle práva poškozeného, podle práva sirotka, matky a otce, bratra a sestry…"

Pětadvacátého srpna uplyne 50 let od „krvavé neděle" a 50 let od tohoto provolání v tisku. Já se ptám, jsou všichni vrazi našich třech mrtvých a devíti postřelených, vrazi všeho druhu, skuteční i ti morální opravdu potrestáni. Domnívám se, že zdaleka ne a bohužel na vše i jejich vinu sedá prach času a zapomnění. Nezbude než si alespoň vzpomenout položením květiny u pomníčku padlých a věřit tak ve spravedlnost Boží, neboť o historickém, ale i jiném svědomí některých jedinců na zemi si nedělám žádné iluze. Bohužel.

SKUTR-PV
Kamenná prodejna E-shop
Plumlovská 15
Prostějov
796 01
Pondělí - Pátek
8:30 - 12:30 13:00 - 17:00
• Skútry, moto Capirelli
• Skútry,motocykly Romet
• Skútry,motocykly Barton
• Motocykly JAWA
• Ojeté skútry
• Elektroskútry Akumoto
• Koloběžky, jízdní kola, helmy
• Příslušenství, doplňky, oblečení...
Mobil: 606 161 955 | Email: skutrpv@email.cz | www.skutr-pv.cz
1808101845

LEVNÉ MALOVÁNÍ
MALBA MÍSTNOSTÍ OD 20 Kč/M²
NABÍZÍME
malířské a natěračské práce,
nátěry fasád, oken, radiátorů.
Na přání i úklid.
Tel.: 777 844 033
www.malovani-vrana.cz
1808101843

ANTIK
Starožitnictví
Prostějov
Komenského 6 - KAS Centrum
Výkup a prodej
obrazy, nábytek
hodiny, sklo, porcelán
mince, plakety, odznaky
šperky, zlato, stříbro
Po-Pá 10:00 - 16:00 hod.
Telefon: 602 730 669
1808101844

FINSYSOLUTIONS
tel. 722 482 212
www.finsys.cz
ODDLUŽENÍ ZCELA ZDARMA
Oddlužení občanů zcela bez plateb dopředu
Nově i pro podnikatele
Pracujeme již dle novely insolvenčního zákona
Profesionální služby
Řešíme i nestandardní případy, záchrana nemovitostí v insolvencích apod.
1808101847

Lesy města Prostějova, s.r.o.
Kontakt: 604 650 400
Palivové dříví levně, již od 700,- Kč za prostorový metr.
Menší stavby
Výroba a prodej palivového dříví
Rizikové kácení
Zemní práce
Drcení a odvoz dřevního odpadu
Nákladní doprava do 12t
Sečení komunikací
Komplexní péče o les, prodej sazenic
Těžba, nákup a prodej dříví
1808101846

NEJSILNĚJŠÍM, CO JSEM PROŽIL"

Foltin vzpomíná nejen na dobu kolem srpna a své členství v KSČ

„Říkalo se, že na začátku Brněnské, kde se setkaly dvě části tanků, prý někdo vystřelil. Hned na to se spustily salvy ze samopalů po celé délce kolony. Byl jsem tenkrát v ulicích města, na nic jsem nečekal a pelášil domů. Kulky mi hvízdaly kolem uší...

obě části opět setkaly, prý někdo vystřelil. Hned na to se spustily salvy ze samopalů po celé délce kolony. Byl jsem tenkrát v ulicích města, na nic jsem nečekal a pelášil domů. Kulky mi hvízdaly kolem uší, naštěstí se žádná z nich netrefila."

★★ O život tehdy přišli tři lidé. Vy jste pak fotografoval nejen pietně upravená místa, kde k tragédiím došlo, ale i následný pohřeb...

„Pohřeb obětí byla velká událost, která přilákala pozornost několika tisíc lidí. Rakve byly vystaveny před radnicí i se státními vlajkami. Dlouhý průvod se pak vydal od radnice na hřbitov. Tehdy jsme ještě věřili, že to nebude tak zlé. Celý národ stál pevně za Dubčekem. Teprve po nástupu Husáka se společnost začala štěpit."

★★ Co jste po okupaci dělal vy sám?

„V listopadu jsem přerušil studium a chodil po brigádách. Když jsem se po roce vrátil na fakultu, spousta lidí, která se angažovala během pražského jara, už byla vyhozena. Mě potkaly prověrky, až když už jsem druhý rok učil. To už byly všude jinde dávno uzavřené, nepohodlní byli vyloučeni a nikdo nevěděl, co se mnou. Když si mě předvolali a ptali se, co si myslím o pobytu vojsk armád Varšavské smlouvy, tak jsem jim řekl, že je to podle mě okupace. Oni se akorát usmáli a řekli, že se to tam nějak napíše. Proti Rusům jsem se však nikdy nestavěl. Jinak bych určitě nemohl dělat kantořinu, o což jsem velmi stál."

„Lidé se začali dobrovolně skládat na zlatý poklad a do Fondu republiky, aby mohla být posílena měna. Tehdejší euforie byla větší než ta po listopadových událostech v roce 1989. Docela chápu, že z takzvaného pražského jara měli v Sovětském svazu hrůzu...

★★ Vystoupil jste tehdy z komunistické strany?

„O tom jsem po pravdě řečeno neuvažoval. Byl by to opět konec mé práce ve škole. A na to jsem odvahu neměl. I po okupaci ve straně zůstala spousta slušných lidí. Samozřejmě že jsem potkával lidi zaslepené touhou po moci, ale těch nebylo zas tak moc. Většina řadových komunistů oficiální politiku moc vážně nebrala. Na události v roce 1968 však dodnes vzpomínám jako na to nejsilnější, co jsem prožil."

kdo je karel foltin

- ✓ narodil se 15. srpna 1948 v Prostějově
- ✓ vystudoval Základní školu Kollárova, na Gymnáziu Jiřího Wolkera maturoval v roce 1966, aby následně pokračoval ve studiu oboru Čeština - tělesná výchova mimo vyučování na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, kterou dokončil v roce 1971
- ✓ po skončení vysoké školy dostal „umístěnku" na základní školu do Ptení, kde se o sedm let později stal ředitelem
- ✓ v roce 1994 založil Ptenské dívčí divadlo, které se později přejmenovalo na Ptenské dětské divadlo (PDĎ)
- ✓ je autorem celé řady úspěšných knih, jeho zatím posledním samostatným počinem byly příběhy na motivy pohádek, legend, pověstí a historek „A vi to celé Prostějov" (2012)
- ✓ mezi jeho záliby patřil sport, dlouhá léta dělal s dětmi orientační běh a jeho svěřenci na celorepublikové úrovni dosahovali výborných výsledků
- ✓ od mládí se věnuje také fotografování, načež v současnosti svým známým i bývalým žákům dokumentuje svatby

TRADIX
STAVEBNINY NA MAXIMUM
VÍME JAK NA TO
od základů po zahradu ...
PROSTĚJOV
Plumlovská 190
+420 607 003 270
holusova@tradix.cz
Vrahovická 24
+420 606 795 583
kubicek@tradix.cz
www.tradix.cz

DOBOVÝ TISK PROTEST

Krvavá neděle v Prostějově
MLČÍCÍ A TRUCHLÍCÍ MĚSTO
STRÁŽ LIDU
26. SRPEN 1968
TĚŽKÁ HODINA
KULKA ZA VĚRNOST STRANĚ
Žalujeme světu

VE STRÁŽI LIDU PLÁLY EMOCE I OD SAMOTNÝCH

Okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy nemohla pochopitelně zůstat stranou ani v tehdejším dobovém tisku. V Prostějově hned v pondělí 26. srpna 1968 vyšlo jednostránkové zvláštní vydání Stráže lidu. Jediný den poté, co sovětští vojáci ve městě zastřelili trojici prostějovských občanů a dalších devět zranili, se na stránce Stráže lidu objevil text podepsaný předsednictvem Okresního výboru KSČ v Prostějově. Soudruzi nazvali vraždění Prostějovanů Krvavou nedělí a Těžkou hodinou. Zároveň si postěžovali na skutečnost, že mezi zastřelenými byl také Ladislav Lang, dlouholetý a zasloužilý člen KSČ. „Dostal kulku za věrnost straně," postěžovali si prostějovští soudruzi ve zvláštním vydání Stráže lidu z pondělí 26. srpna 1968.

Díky vstřícnosti pracovníků čítárny Městské knihovny v Prostějově měl Večerník možnost dostat se i k výtiskům Stráže lidu ze srpna i září 1968, v nichž stále vycházely protestní články proti okupaci. Dělo se tak do doby, než na nátlak okupační správy opět zasáhla cenzura... Večerník i v rámci speciální přílohy k srpnovým událostem roku 1968 dnes přináší svým čtenářům úryvky z tehdejšího dobového tisku v Prostějově.

(Stráž lidu, 21. srpna 1968)
TRVÁME NA ODCHODU OKUPAČNÍCH VOJSK

Předsednictvo OV KSČ v Prostějově se včera v 15:45 hod. sešlo ke čtvrtému zasedání. Do jednání se včera na vlastní žádost dostavil generál okupačních sovětských jednotek se svými důstojníky, aby byly učiněny závěry k nedělní krvavé tragédii a potvrzeno dohodnutí zásad pobytu okupačních jednotek na území města, tak jak byly dohodnuty v dopoledním jednání s místními veliteli. Předsednictvo OV KSČ dostalo ústní záruky, že jednotky nebudou umístěny na území města, klid a veřejný pořádek budou zabezpečovat orgány státu bez účasti okupačních jednotek. Generál se snažil vyjádřit politování nad krvavými událostmi s tím, že nešlo o jednotky, kterým velí. Oproti tomu P OV KSČ jednoznačně vyslovilo svůj názor, že střelba do bezbranných lidí je neomluvitelná. Požadovalo, aby ze strany okupačního vedení byli zjištěni viníci a učiněna všechna opatření, že se podobné události nebudou opakovat. Generál tak učinil ústním příslibem. Dále vyslovilo předsednictvo OV KSČ požadavek, aby v den pohřbu obětí krvavé tragédie byl ve městě zrušen jakýkoliv pohyb okupačních jednotek. Také v tomto případě generál ústně přislíbil, že učiní příslušná opatření. Dále byl upozorněn, že vraždy a hmotné škody spojené s věrolomnou střelbou do bezbranných obyvatel města jsou šetřeny orgány bezpečnosti, prokuratury a soudu podle platných zákonů ČSSR a budou žalovány.

Předsednictvo OV KSČ opětně vyslovilo kategorický požadavek, aby okupační jednotky opustily ČSSR, že naše město a lidé v něm žijící chtějí opět svobodně pracovat a žít, poučeno minulostí starat se především o lepší budoucnost.

Obrací se na všechny občany s tím, aby dosavadní společný a nesmlouvavý postoj, city ovládané rozumem byly naší hlavní zbraní. Děkuje rovněž za nesmlouvavý postoj vedení Čs. lid. armády, se kterým koordinuje společný postup. Znovu však všechny občany prosí, aby pochopili, že pouze jednota postupu řídící se hesly:

* Klid a pořádek bez provokací!
* Rozhodný odpor k pobytu okupačních vojsk!
* Podporu opatření stranických a vládních orgánů!
* Jednota a společný postup!

aby naše cíle byly splněny co nejdříve!

Předsednictvo OV KSČ v Prostějově.

(Stráž lidu, 28. srpna 1968)
Vojáci pevni a rozhodni V NIČEM NEUSTUPUJEME

Již sedmý den trvá okupace naší země. Pro okupanty to nejsou dny radosti, slávy a triumfálního vítězství. Zůstaly jim jen hanba, ponížení a beznaděje. Zatím nedosáhli žádných ze svých cílů. Nejen v celostátním měřítku v Praze, v Bratislavě, ale ani v našem městě, v naší posádce a v celém okrese.

V ničem okupantům neustupujeme. Velení posádky, které v zájmu občanů našeho města musí s okupanty jednat, uplatňuje při svém jednání zásadovost a nekompromisnost. Odmítá všechny požadavky, které jsou v rozporu s našimi legálními zákony, ať se jedná o rozmístění okupantských hlídek ve městě, o zřízení vojenského velitelství a další.

V tomto smyslu vyjádřil velitel posádky veliteli vyšší okupační jednotky ostrý protest proti krvavému masakru a na konkrétních faktech mu dokázal, že hlavním, jediným a proto také plně zodpovědným viníkem tohoto nelidského zločinu jsou sovětské okupační jednotky. Plukovníkem Mansfeldem bylo jasně a jednoznačně řečeno, že pro naše vojáky jsou a zůstanou samozvanými okupanty, kteří zde nemají co dělat. Přátelství a bratrství skončily. Byl zde pořádek – nyní jsou mrtví. Vyjádřil pocity celé naší vojenské veřejnosti. Ve svém postoji má vojenské velení plnou oporu předsednictvu OV KSČ a orgánů lidosprávy, se kterými je v neustálém a těsném spojení.

Jsme pevně přesvědčeni, že budou-li tato jednota a vzájemná podpora trvat i nadále, bude morální vítězství v nerovném boji s okupanty na naší straně.

Vážení občané, můžeme vás ubezpečit, že armáda vás nezklame. Poslouchá jen naši legální vládu a vrchního velitele československých ozbrojených sil prezidenta ČSSR armádního generála Ludvíka Svobodu. Nezradili jsme a nikdy nezradíme.

Jednota – boj – vítězství.

Výsadkáři a letci.

(Stráž lidu, 4. září 1968)
TISÍCE OBČANŮ OKRESU NA PODPORU NAŠICH PŘEDSTAVITELŮ

Vlna rezolucí, které se začaly scházet 21. srpna na OV KSČ v Prostějově, se neustále zvyšuje.

Tisíce občanů, členů i nečlenů strany se podepsaly na členských i veřejných schůzích strany, na shromážděních v závodech i na vesnicích od prvního dne, kdy cizí vojska vstoupila na československé území.

V posledních dnech, po zveřejnění komuniké o jednání našich stranických a vládních představitelů v Moskvě a po projevech soudruhů Svobody, Dubčeka, Černíka a Smrkovského v rozhlase a televizi, se začaly scházet další veřejné schůze strany a shromáždění pracujících, z nichž do uzávěrky došlo okresnímu výboru KSČ 192 rezolucí a stanovisek, takže celkový počet od 21. srpna dosáhl čísla 457.

Obsah všech těchto rezolucí a stanovisek je téměř jednoznačný – vyjadřuje plnou podporu prvnímu tajemníku UV KSČ soudruhu Alexandru Dubčekovi, prezidentu republiky soudruhu Ludvíku Svobodovi, předsedovi NS soudruhu Josefu Smrkovskému a předsedovi vlády soudruhu ing. Oldřichu Černíkovi.

Obsahuje požadavky na okamžitý odchod cizích vojsk z území naší republiky a plnou náhradu způsobených škod. Převážná většina rezolucí odmítá moskevské komuniké, jehož text není výrazem oboustranného otevřeného a čestného jednání mezi dvěma suverénními zeměmi. Řada stranických organizací i občanů, kteří se sešli na veřejných shromážděních, vyjadřuje také plnou podporu předsednictvu a plénu OV KSČ v Prostějově.

Exprimátor Prostějova Miroslav Pišťák:

„Každá historická událost by měla být poučením"

Obrodný proces a pražské jaro 1968 byly nádechem občanů ke svobodě a demokracii. Bohužel všechna tehdejší pozitiva zastavily v srpnu 1968 tanky a další technika tehdejších „spřátelených" armád Varšavské smlouvy, a to za cenu mnoha obětí našich spoluobčanů. Jak se na tehdejší dobu a události dívá dnes jeden z pamětníků a významná osobnost našeho města Miroslav Pišťák, se dozvíte v následujícím rozhovoru.

„Dnes již vím, že jsme tehdy žili ve velmi naivní představě, že jde tehdejší systém reformovat...

★★ Je to právě padesát let od událostí roku 1968. Jak se na celý obrodný proces a pražské jaro díváte s odstupem onoho půlstoletí?

„Je dobře, že se ptáte, jak se dívám na tehdejší události současnou ‚optikou'. Dnes již vím, že jsme tehdy žili ve velmi naivní představě, že jde tehdejší systém reformovat. Ano, byly tady pokusy od druhé poloviny šedesátých let ‚profouknout' některé oblasti svěžím větrem, a to dejme tomu oblast sportu, kultury a částečně i ekonomiky, ovšem vůbec jsme si neuvědomovali, že je tady stále vztyčený varovný prst ze strany Moskvy, která by rozhodně nepřipustila nějaký model bez jejího vlivu, eventuálně bez vedoucí úlohy strany. Takže domnívat se, že by zde mohl fungovat nějaký reformní socialismus, nedej bože státní kapitalismus, bylo tehdy prostě jen z říše science fiction."

★★ Tehdy jste byl jistě v centru dění jako mladík, zavzpomínejte na svou tehdejší činnost a přibližte našim čtenářům ony události optikou vašeho tehdejšího mladého věku.

„Jak jsem již uvedl výše, byl jsem tehdy velmi nadšený mladý občan, ano, člen strany, ovšem zcela podporující reformy. Dne dvaadvacátého srpna 1968 jsem se účastnil takzvaného vysočanského sjezdu. A teď dám k dobru jednu historku. Potkal jsem jistého človíčka a ten mne jako delegáta sjezdu oslovil ve stylu, ať jim to tam ukážu, ať se to všechno pořádně rozhýbá. Po okupaci se ten samý človíček stal na podzim 1968 velkým normalizátorem a čističem všech proreformních jedinců v rámci prověrek. Jeho jméno si nechám pro sebe, i když již není mezi živými. Ono se přece říká: ‚O mrtvých jen dobře'..." (pousměje se)

„Normalizační tlaky mne samozřejmě postihly. Byl jsem jako příznivec reforem ‚odejít' ze stranických funkcí a následně ze strany a odešel jsem i z Prostějova!

★★ Invaze armád Varšavské smlouvy byla událostí tragickou a provázenou lidskými oběťmi, a to i v Prostějově. Kde jste se nacházel právě v tyto pro náš stát a i naše město tragické dny?

„Celé a pro náš stát tragické chvíle jsem prožil v Prostějově, a to včetně oněch událostí nejtragičtějších, kdy pod okupačními kulkami padali moji spoluobčané. V den jejich pohřbu jsem stál čestnou stráž u rakví před radnicí a byl to velmi emocionální zážitek i pro otrlého chlapa, za kterého se snad mohu považovat i dnes."

★★ Uvažoval jste někdy o tom, jak by to vypadalo v našem státě dál, kdyby nepřijely ony ‚spřátelené' armády?

„Historie nezná slůvko kdyby, ale pokusme se teď oprostit od přísných daností. Dovolím si tvrdit, že kvas společnosti by se zřejmě ve všech oblastech života zvětšoval. A stále zde připomínám varovně vztyčený prst Moskvy, ta by prostě zřejmě nepřipustila růst demokratizačního procesu v našem státě a z její strany by došlo k nějaké tvrdé reakci tak jako tak."

★★ Proces normalizace, který nastoupil následně, poznamenal mnoho rodin a lidských osudů. Jak jste se vyrovnával s tím, že onen demokratický nádech národa byl umlčen i vlastními lidmi, například členy prověrkových komisí? A jak jste normalizaci pocítil osobně?

„Normalizační tlaky mne samozřejmě postihly. Byl jsem jako příznivec reforem ‚odejít' ze stranických funkcí a následně ze strany samotné a odešel jsem i z Prostějova! Pracoval jsem v podniku Vodní stavby Praha a dokonce pomáhal na stavbě METRA, ovšem na pozici pomocného dělníka za vcelku mizerný peníz, tudíž jsem z tohoto zaměstnání odešel a byl jednu dobu v tehdejším režimu paradoxně nezaměstnaný, a to dokonce bez razítka v občanském průkazu, což se za minulého režimu rovnalo trestnému činu příživnictví, a hrozily za to vysoké trestní sazby. Takže lidově řečeno to byl velký průšvih. Tudíž jsem pak vzal za vděk pozicí dělníka v kamenolomu Stražisko..."

★★ Říká se, že historie je učitelkou života. Myslíte si, že události roku 1968 mají ještě dnes nějakou hodnotu pro současnou mladou generaci a že se z nich ještě dnes můžeme nějak poučit?

„Každá historická událost by měla být pro nás poučením, a sice ať už dobrá, nebo špatná, jelikož díky tomu bychom se mohli v budoucnosti vyvarovat opakování stejných chyb. Že se tak mnohdy neděje, je jiná věc. Pokud se bavíme o událostech roku 1968, vracím se k tomu, co jsem řekl na začátku, že jsou systémy, které prostě nejsou reformovatelné a nikdy nebudou."

★★ Chcete na závěr něco vzkázat čtenářům této monotematické přílohy?

„Kapku se vrátím k předcházející otázce. Každý z nás by se měl poučit ze své vlastní osobní životní historie a snažit se neopakovat své chyby. Pak možná nebudeme opakovat chyby jako národ. V každém případě nám všem přeji, abychom již na svém území a v našem městě nezažili nějaké okupační armády, střelbu a mrtvé spoluobčany. Važme si toho, co máme."

„V den pohřbu tří obětí Prostějovanů jsem stál čestnou stráž u rakví před radnicí a byl to velmi emocionální zážitek i pro otrlého chlapa, za kterého se snad mohu považovat i dnes...

V Rakousku a návrat do (ne)demokratického Československa

>>> dokončení ze stran 20 a 21

Akce StB byla úspěšná, protože Hanzlíkovi již neměli jiné východisko než emigrovat. Rozhodli se pro odchod do Rakouska, odkud pocházela pamětníkova matka. Otec Petra Hanzlíka ale celou záležitost velmi těžce nesl. „Jeho jediný syn a jeho vnuci měli odjet. Zničehonic začal psát taková písmena a propadl do agonie, pak do kómatu a za tři dny zemřel.“ Majetek po otci pak zdědil Petr Hanzlík, ale dědické řízení se táhlo a dům plný starožitností přepsali až týden před jeho nucenou emigrací. Musel ho velmi rychle prodat hluboko pod cenou, aby nepropadl státu...

Do Rakouska odjela rodina s minimem věcí v květnu 1982. Nikdo z nich neuměl německy a Hanzlík vzpomíná, že začátky v cizí zemi byly velmi těžké. Po nějaké době získal živnostenský list a díky finanční podpoře faráře Blaze ze Swechatu začal podnikat. Jak sám dodává, rozhodně nezbohatl. I v Rakousku se Petr Hanzlík zapojil do protikomunistických akcí. Scházel se s československými emigranty, účastnil se demonstrací před československou ambasádou, finančně podporoval disidentské kruhy a také posílal do Československa gramofonové desky s nejnovější muzikou.

Bezmála osm let se Petr Hanzlík nesměl do Československa podívat. Do Prostějova přijel až na začátku roku 1990, krátce po pádu komunistického režimu. Jedním z prvních lidí, se kterým se ve městě setkal, byl jemu dobře známý major StB Augustin Žáček... „Vylezu z auta a on na mě: ‚Nazdar, Petře. Svině jedny, už jsou pryč.‘ Tak mluvil, tak byl vystrašenej,“ vybavuje si muž, který později na Augustina Žáčka a také na bývalého poručíka StB Jiřího Šedka podal trestní oznámení. Svazky StB týkající se Petra Hanzlíka však zmizely a vyšetřování se odložilo.

Petr Hanzlík se pak angažoval takév komunální politice. Dvě volební období působil v zastupitelstvu města. Známou se především stala jeho snaha odstranit z veřejných a státních orgánů bývalé příslušníky StB. V roce 1994 byl totiž do zastupitelstva v Prostějově zvolen člen KSČ a bývalý pracovník Krajské správy StB JUDr. František Šustr. Petr Hanzlík ho před každým zasedáním vyzýval, aby z funkce odstoupil. Když tak neučinil, svolal veřejnou demonstraci obyvatel Prostějova. „Lidi nakonec obsadili radnici. Začali dupat a křičet ‚StB ven!‘ a přerušili jim schůzi. Dávali to i v televizi.“

Hanzlík pak pořádal petice a stal se jedním z aktérů tzv. Prostějovské výzvy, kterou rozeslal do všech

V prosinci 1981 kolem Vánoc děcka vyhodili ze školy a už je tam nepustili. Dceři i staršímu synovi tam zakázali chodit, že je to socialistická škola a je tam nechtějí. Já jsem byl předvolaný kvůli nejstaršímu synovi, že chválil Masaryka, když oni ho hanili. Říkal jim, že není pravda, co je učí.

Petr HANZLÍK o vyloučení svých dětí ze školy, která se dne jmenuje Masarykova...

Foto: Rodina Hanzlíkova na plumlovské přehradě krátce před vystěhováním do Rakouska

měst v republice a již prý podepsali zástupci 49 měst. Její text zní: „Místní organizace Demokratické unie v Prostějově se obrací touto výzvou na Poslaneckou sněmovnu České republiky v záležitosti urychlené novelizace zákona č. 198/1993 Sb., která by znemožnila bývalým příslušníkům a evidovaným spolupracovníkům Státní bezpečnosti účast ve veřejných a státních orgánech. Zároveň žádáme o přijetí takové právní normy, jež umožní praktickou realizaci paragrafů 260 a 261 trestního zákona, zakazující propagaci komunismu, fašismu a rasismu.“ Výzva sice nedosáhla svého cíle, ale František Šustr nakonec ze zastupitelstva Prostějova vystoupil.

Po roce 2001 v souvislosti s trestnými činy během operace StB s krycím názvem „Asanace“ odsoudili několik lidí. Petr Hanzlík tehdy u soudu svědčil a krátce poté, v roce 2004, podal žalobu na stát pro kompenzaci majetkových ztrát. Nejenže během akce „Asanace“ přišel o velkou část majetku a rodný dům musel prodat hluboko pod cenou, ale na rozdíl od bývalých důstojníků StB má dnes také nízkou penzi. Ani po více než deseti letech soud nedokázal vydat žádné rozhodnutí. „Pro mě se tady zatím nic nezměnilo od doby komunismu. Jak mě kdysi potrestali, tak se to táhne až do dnešních dnů. Vlastně mě o všechno připravili,“ dodává na závěr Petr Hanzlík.

OSUDY 20. STOLETÍ NA LIDOVKÁCH

Lidovky.cz pro své čtenáře vybírají zajímavé osudy lidí zapsané a uložené v digitálním archivu Paměť národa. Jste přesvědčeni, že autentické vzpomínky lidí, jichž se bezprostředně dotkly dějiny 20. století, musejí být zachovány? Vidíte smysl ve vyprávění příběhů, které v učebnicích dějepisu nejsou? Staňte se členy Klubu přátel Paměti národa a podpořte natáčení svědectví.

Další životní osudy najdete na lidovky.cz/pribehy.

kdo je petr hanzlík

Narodil se v roce 1945, pochází z Konice, odkud se v dětském věku přestěhoval s rodinou do Prostějova. Od mládí inklinoval k západní hudbě a rokenrolu. Patřil do kategorie tzv. závadové mládeže. V roce 1974 se poprvé osmělil a vystoupil se svojí sbírkou hudebních desek na diskotéce na Plumlově. Povzbuzen velkým úspěchem začal pořádat diskotéky ve vlastní režii. Zakrátko se stal nesmírně populárním a vyhledávaným diskžokejem na celé Moravě. Na jeho diskotéky se sjížděly stovky lidí z širokého okolí. Jeho pořady a popularita se staly trnem v oku komunistických orgánů, které mu odmítaly dávat povolení k jejich pořádání. Situace postupně vygradovala v jeho opakovaná zatýkání a v domovní prohlídky. I pod tlakem těchto skutečností podepsal v roce 1981 Chartu 77 a v roce 1982 se pod nátlakem s celou rodinou vystěhoval do Rakouska. Po roce 1989 se vrátil do Prostějova a výrazně se i politicky angažoval ve veřejném životě.

Zdroj: stopypameti.cz

OVAL PROTI OKUPACI

KOMUNISTŮ...

TĚŽKÁ HODINA

Věřme pevně, že klid se změní ve zbraň vítěznou

Zpráva předsednictva OV KSČ v Prostějově k násilnému vystoupení okupantských jednotek.

V neděli dne 25. srpna t. r. ve 20 hod. 2 min. zahájila jednotka obrněných vozidel, která projížděla městem bez jakékoliv výstrahy střelbu po všech ulicích města, v nichž se nacházela. Následky jsou tragické. Na ulicích města zůstali tři mrtví a 9 raněných občanů.

Předsednictvo OV KSČ se snažilo okamžitě vejít ve styk s některým z velitelů projíždějící kolony, aby mohlo vznést ostrý protest proti tomuto násilnickému činu a projednat všechny jeho důsledky. Jeho snaha však zůstala bezvýsledná a jednotka pokračovala v cestě směrem na Brno a podobných činů se dopustila v [illegible] a Bučovicích.

Také s velitelem jednotky, která je umístěna v Prostějově se nepodařilo navázat styk k jednání o jeho odpovědnosti za chování okupačních vojáků.

Předsednictvo OV KSČ projevuje hluboký smutek nad prvními oběťmi z řad našich občanů. Zároveň sděluje, že obětem bude uspořádán státní pohřeb a vyvine další a rychlé hmotné zabezpečení pozůstalých. Vyslovuje dík lékařům a zdravotnickým pracovníkům za pohotovou a obětavou péči o zraněné.

Sdělujeme všem občanům, že na všech kompetentních místech, včetně sovětského velvyslanectví bude důrazně protestovat proti tomuto násilnictví a dále žádat okamžitý odchod okupantů.

Domnívali jsme se, že klidné a rozvážné jednání našich občanů, které projevili v uplynulých dnech, pomůže uchránit naše město od osudných obětí. Přání okupantů bylo však silnější. Přesto pevně věříme, že v příštích dnech klid, rozvahu a nevšímavost k vojenským transportům ještě vystupňujete. Je to tragická zkušenost, že byť sebelépe míněné slovo je slabé proti zbraním okupantů, kteří jich neváhají použít.

Spoluobčané,

jednota, klid, rozvaha, kázeň a důsledná občanská spolupráce zůstávají jedinou naší zbraní a věříme pevně, že se změní ve zbraň vítěznou.

Předsednictvo OV KSČ v Prostějově.

(Stráž lidu, 21. srpna 1968)

KOLIK JICH PŘIJELO PROTI NÁM

Poslední zprávy uvádějí, že Československo obsadilo 35 divizí Varšavské pětky, o síle přes 500 000 mužů. Nás tu žije 14 a půl miliónu, včetně stařiků, nemluvňat a rozvíjenců povinných školou. Devětadvacet lidí beze zbraně připadá na jednoho bojovníka s 800 náboji do samopalu, třemi granáty a útočným nožem. Nezahrnujeme do tohoto počtu těžkou techniku: tanky, děla, rakety, letadla, transportéry, vrtulníky. Mnoho, příliš mnoho kovu a střelného prachu proti nám, kteří nechceme nic jiného než klid ve své vlasti a socialismus s lidskou tváří, blízký všem.

(Stráž lidu, 21. srpna 1968)

ODĚVÁŘI VÍTAJÍ DELEGACI

Telegram Soudruhům,

prezidentu republiky Ludvíku Svobodovi, prvnímu tajemníku ÚV KSČ Alexandru Dubčekovi, předsedovi NS Josefu Smrkovskému, předsedovi vlády ing. Oldřichu Černíkovi a všem dalším členům delegace, kteří se dnes navrátili z jednání v Moskvě.

Pracující n. p. Oděvního průmyslu v Prostějově vám stáli věrně po boku po celou dobu okupace, zejména ve dnech, kdy probíhalo jednání v Moskvě. Dokázali to svým klidem, rozvahou a každodenní prací pro republiku.

Vítáme Vás všechny doma, očekáváme netrpělivě Vaše zprávy a slibujeme, že věrni zůstaneme.

Pracující n. p. Oděvní průmysl Prostějov

Mládež vyjadřuje podporu vedení
Chci se stát členem strany

S takovými nebo podobnými slovy přicházeli v uplynulých čtrnácti dnech za funkcionáři závodních i vesnických organizací KSČ na okrese převážně mladí lidé, kteří vstupem do strany chtěli vyjádřit svůj plný souhlas s její činností od ledna letošního roku i s jejím postojem v posledních kritických dnech.

Na OV KSČ se sešlo 7 projednaných přihlášek, stejný počet byl přijat i v Agrostroji a v Oděvním průmyslu dalších 5. Ostatní projednané i neprojednané přihlášky jsou ještě v některých vesnických organizacích KSČ, takže celkový počet dále vzroste.

Jeden z nových členů strany, ohybář n. p. Železárny Prostějov Miroslav Balák uvedl svou žádost o přijetí za člena strany těmito slovy: „Události poslední doby mě přesvědčily o tom, že KSČ svým programem a politikou dává záruku vybudování plně demokratického zařízení a proto se chci vstupem do KSČ plně zúčastnit při jeho realizaci."

A to jsou slova i všech ostatních. Blahopřejeme jim a rádi je vítáme mezi sebou.

(Stráž lidu, 28. srpna 1968)

VE ČTVRTEK V 10 HODIN DOPOLEDNE SMUTEČNÍ SHROMÁŽDĚNÍ U RADNICE
Rozloučení s obětmi okupace
ROZHOŘČENÍ A BOLEST PROJEVÍME HRDÝM KLIDEM

Jak jsme již včera oznámili, padli v nedělních večerních hodinách v palbě okupantských zbraní občané: Ladislav LANG, Marta ŘÍHOVSKÁ a Josef BOHÁČ.

Rada MNV Vrahovice a MěstNV v Prostějově vyslovují rodinám pozůstalých hlubokou účast v jejich zármutku.

Památka prvních obětí násilné okupace v našem městě nebude nikdy zapomenuta.

Občané města Prostějova se rozloučí s padlými VE ČTVRTEK 29. SRPNA 1968 V 10:00 HODIN DOPOLEDNE SMUTEČNÍM SHROMÁŽDĚNÍM PŘED BUDOVOU RADNICE MĚSTA PROSTĚJOVA.

Prosíme občany našeho města, aby během smutečního obřadu projevili své rozhořčení a bolest hrdým a vzdorným klidem. ***Rada MNV Vrahovice, Rada MěstNV Prostějov***

(Stráž lidu, 28. srpna 1968)

SMUTNÁ REPORTÁŽ

Reportér dnes vyšel do ulic, aby posbíral zážitky ze včerejšího večera, nálady z dnešního dne. Jsou jednotné: pocity ponížení, smrtelné křivdy, otřesu. Co říkají lidé? Nebudeme je jmenovat.

Ředitel jednoho kulturního zařízení: „Dokud stříleli do vzduchu, mohli jsme si ještě myslet, že to musejí dělat na rozkaz, že prostě varují, že jsou ještě lidé. Ale jakmile sklonili hlavně na těla našich lidí, jsou jen sprostými vrahy."

Žáci literárně-dramatického oboru LŠU stojí se slzami v očích a se zaťatými pěstmi před křížem v parčíku u Národního domu. Říkali: „Tak náš první zabitý je Pepíček Boháč. Vždyť jim nic neudělal. Šel domů z města a stavil se pro rodiče do klubu OP, že s nimi půjde společně domů. Ti ale měli ještě nějakou práci, šel tedy sám a zrovna ho chytly střely. Co dělat? Říkáte, že zatím ta hesla? Dobře."

Občan stojící před prodejnou s hudebními nástroji: „Tak tady to odnesly kytary. To je skoro symbolické. On ten obrodný proces skutečně začal u kultury. Jenže ty kytary se jim nepodaří umlčet, a nikoho. Nikoho. To se nedá nikdy zapomenout."

Před radnicí stál hlouček vyděšených žen s nákupními taškami. Vykládaly si, že v kostele se zpívá denně „svatováclavský chorál", lidé se modlí za živé i mrtvé, za záchranu republiky. Vzpomínají na Martu Říhovskou, která byla blízko radnice zastřelena. Chtěla se prý právě v tom okamžiku, kdy ji zasáhla smrtelná střela, schovat za dveře. Byla mladá, teprve 27 let. A hlas se láme.

O kousek dál, u pohřebního ústavu – jak strašně symbolické – si ukazovali občané místo, kde zahynul Ladislav Lang. Důchodce, pracoval ještě jako noční hlídač. Čekal před spořitelnou na autobus a do práce už nedojel.

Čteme seznam a zajíkáme se dojetím. Známe přece tyto lidi, viděli jsme je ještě včera, s některými jsme hovořili. Měli ještě včera do 20:02 hodin svoje lidské radosti a strasti, ještě v minutách před smrtí nebo převozem do nemocnice se těšili, že aspoň to počasí se změnilo k lepšímu.

Dělníci v Agrostroji prohlašují: „Léta denně chodíme do práce podle pomníku padlých. Ode dneška nám těch pomníčků přibylo. Hned tři. A taky na ně nezapomeneme. To byl vlastně první masakr v Prostějově od sedmnáctého roku. Jenže tento byl krutější, protože se jej zúčastnili lidé, kteří se vydávali za naše bratry. Jakápak je u nás kontrarevoluce? To oni jsou kontra. Kontra lidskosti, kontra humanismu. Republiku tak snadno nedáme. Proboha, vždyť přece nejde jen o nás. Jde o naše děti."

Končíme reportáž z prostějovských ulic o smutném pondělí 26. srpna. Uzavíráme ji tou větou z úst dělníka. Ano, jde o naše děti. O jejich budoucnost. Jde o celý svět. O názor světového mínění na socialismus. Je škoda, že na cestě k němu musí být prolita zbytečně nevinná krev. Ta krev, kterou provlhla tráva v parčíku před Národním domem, ta krev, která je ještě znát na dlažbě náměstí.

OBSAZENÍ ČESKOSLOVENSKA chtěli zavřít pusu... Jaké jsou jeho vzpomínky?

Okupace Československa vojsky pěti členských států Varšavské smlouvy byla plánována mnohem dřív, než první tanky přejely hranice tehdejší republiky. Co se ale přesně dělo v těch nejkrušnějších dnech 20. a 21. srpna 1968? Všechny nejdůležitější okamžiky těchto dvou osudových dní pečlivě zadokumentoval Ústav pro studium totalitních režimů, a to doslova a do písmene minutu po minutě...

20. srpna 1968

17.00 Anonym telefonicky informuje zpravodaje ČTK v Budapešti, že o půlnoci začne vojenské obsazování Československa. Žádá o okamžité předání této informace vojenskému přidělenci zastupitelského úřadu. V 18.10 tuto zprávu předává čs. velvyslanec Púčik do Prahy.

20.00 Sovětský velvyslanec v USA Anatolij Dobrynin navštěvuje prezidenta Lyndona Bainese Johnsona a informuje jej o nadcházející invazi armád pěti zemí Varšavské smlouvy do Československa. Johnson krátce po tom svolává mimořádné zasedání Rady národní bezpečnosti.

21.05 Na vojenském letišti v Brně–Tuřanech přistál sovětský speciál Antonov An-24 s dvacítkou civilistů v uniformách Aeroflotu, ve skutečnosti se jednalo o příslušníky KGB.

21.52 Na letiště v Ruzyni přiletěl z Moskvy civilní speciál An-12. Letadlo zůstalo stát na stojánce Aeroflotu, nikdo z něj nevystoupil.

21.40 Československé hranice překročily v prostoru Vejprt dva sovětské tanky a dva obrněné transportéry. Po chvíli se vrátily zpět na území NDR.

22.20 Na letiště v Ruzyni přilétá speciál Il-14 ze Lvova. Vystoupilo z něj asi 25 civilistů, kteří po setkání s náčelníkem OPK Ruzyně plk. Stachovským a velitelem letky MV pplk. Eliášem odjeli do města.

23.00 Osádka letounu An-12 v Ruzyni požádala o povolení ke spuštění motorů letadla, údajně kvůli provedení motorových zkoušek. Ve skutečnosti motory sloužily jako energetický zdroj pro činnost elektronických naváděcích systémů.

23.00 Začalo ze vzduchu i ze země masivní elektronické rušení signálů čs. radarových stanovišť. Jeho ozvuky se projevily i na obrazovkách radarů západních zpravodajských služeb.

23.00 Vojska pěti zemí Varšavské smlouvy (SSSR, PLR, NDR, MLR a BLR) překročila československé hranice. Nejsilnější vojenské uskupení složené z divizí Severní skupiny sovětských vojsk v Polsku, 2. polské armády, 38. sovětské armády Příkarpatského vojenského okruhu, 11. gardové tankové armády Pobaltského vojenského okruhu (asi 12 divizí podporovaných jednotkami 4. a 9. letecké armády) postupovalo na Jablonec nad Nisou, Náchod, Hradec Králové, Olomouc, Ostravu a Žilinu. V NDR bylo k invazi připraveno zhruba 9 divizí (sovětská 1. gardová tanková a 20. gardová motostřelecká armáda, východoněmecké 7. tanková a 11. motostřelecká divize a 12. pohraniční brigáda speciálně zřízená pro tuto operaci) podporovaných sovětskou 24. leteckou armádou, které měly postupovat na Prahu, Plzeň a podél jihozápadních hranic ČSSR. Jednotky Jižní skupiny sovětských vojsk posílené o zesílenou 8. maďarskou motostřeleckou divizi (celkem 6–7 divizí) s 36. sovětskou leteckou armádou a maďarskou leteckou jednotkou zahájily postup na Bratislavu a Břeclav. Z prostoru Užhorodu nastupovala část 38. armády doplněná bulharským 12. motostřeleckým plukem ve směru Košice–Banská Bystrica. Počet vojáků prvního sledu, kteří se bezprostředně účastnili invaze, je odhadován na 70 000 mužů a 1 800 tanků z Polska, 35 000 vojáků a 1 300 tanků z NDR, 40 000 vojáků a 1 500 tanků z Maďarska; spolu s nimi přešlo hranice na 20 000 mužů týlních oddílů, speciálních technických útvarů a policie, celkem se jednalo o 160 000 mužů a 4 600 tanků.

23.00 Na Hlavní správu StB došlo z oddělení pohraniční kontroly v Cínovci hlášení o narušení čs. hranice cizími vojsky. Podobné zprávy přicházejí vzápětí z dalších OPK. Krátce na to jsou všechna spojení přerušena. V téže době jsou dány pokyny skupině podporovatelů invaze v StB k zahájení obsazování objektů MV.

23.00 Ministr národní obrany gen. Martin Dzúr hovoří telefonicky s ministrem obrany SSSR maršálem A. A. Grečkem, který jej varuje před ozbrojeným odporem vůči vojenským jednotkám vstupujícím do ČSSR.

23.00 Skupina sovětských důstojníků se dostavila do budovy generálního štábu, kde se snažila zabránit jakémukoli ozbrojenému odporu československé lidové armády (ČSLA). Vedoucí sekretariátu ministra vnitra J. Pavla telefonicky sděluje předsedovi vlády O. Černíkovi, že vojska překročila státní hranice. Černík nevěří a žádá o prověření zprávy. Politbyro ÚV KSČ (PÚV KSČ) v této době stále ještě jednalo, protáhlo se projednávání materiálů pro XIV. sjezd KSČ. Na pořad jednání se proto teprve dostávala zpráva skupiny Indra – Kolder – Bilak o politické situaci v Československu, která měla podle autorů být ideovým zdůvodněním invaze a měla získat souhlas členů předsednictva ÚV KSČ se vstupem vojsk.

23.05 V Českém Těšíně byli sovětskými vojáky zadrženi na strážnici dva příslušníci VB. Byli odzbrojeni a propuštěni až po dvanácti hodinách. V počátečních dnech okupace docházelo k zadržování příslušníků ozbrojených složek okupačními vojáky po celé republice.

23.21 Letoun Il-14 odlétá z Ruzyně směrem na Lvov.

23.30 Generál M. Dzúr se vrací na ministerstvo národní obrany, svolává poradu Vojenské rady a telefonicky odměnu ho přeložili zpět. Nakonec mi nic nedokázali ani u soudu," zmiňuje se Petr Hanzlík ve svém vyprávění o jistém Žáčkovi a Šedkovi. Šlo o majora StB Augustina Žáčka a poručíka StB Jiřího Šedka, kteří dostali Petra Hanzlíka na starost.

> *Někdo se se mnou zastavil, tak už je brali na bok a zastrašovali je. Co se mnou měli a tak. Přijeli třeba za mnou lidi z venku. Pak je estébáci stáhli a věděli všechno, o čem jsme se bavili. Měli odposlechy na dálku.*

Pro jeho manželku Jindřišku a tři děti se život v Československu stal nesnesitelným. Celá rodina byla neustále pod dohledem, jejich byt ve dne v noci sledovali muži z StB. „Někdo se se mnou zastavil, tak už je brali na bok a zastrašovali je. Co se mnou měli a tak. Přijeli za mnou lidi z venku. Pak je estébáci stáhli a věděli všechno, o čem jsme se bavili. Měli nějaké odposlechy na dálku. Bydleli jsme na Blahoslavově ulici. Stáli venku u křižovatky a celou noc nás hlídali. Mně se třeba podařilo utéct přes zídku dozadu a odjet do Prahy. ***Pak už se sichrovali, že stáli celou noc v meziposchodí. Tam bylo vždycky špačků a smrad z kouře. Jak ke mně chodili lidi, tak je legitimovali. Kvůli gramofonovým deskám za mnou chodil i Petr Cibulka. Taky ho zatkli,"*** vzpomíná pamětník a dodává, že jediným důvodem, proč on sám neskončil ve vězení, bylo, že za pořádání diskoték nepřijímal peníze, a tudíž ho nemohli odsoudit za obohacování a neměli na něj žádné důkazy o trestné činnosti.

Petr Hanzlík jako diskžokej

Vše se ještě zhoršilo, když Petr Hanzlík v roce 1981 v Praze u Petrušky Šustrové podepsal Chartu 77. Údajně jako jediný z celého Prostějova! „Už jsem s estébáky měl tolik problémů, že mně to už nepřipadlo," dodává pamětník, kterého již před podpisem nutili k odchodu ze země. „Přišli za mnou z kriminálky a dovedli mě na pasy a víza. Pan Fildan na mě začal, že mě mají už dost a že se rozhodli, že mě v republice už nechtějí, a ať jdu pryč na Západ. Ať se zabalíme a vypadneme, jinak budu uvězněný nebo mě zavřou do psychiatrické léčebny. Točil tam pistolí a říkal, že mu to spustí a zastřelí mě a bude to nešťastná náhoda, hrozil mi i zbraní. Tak jsem to říkal doma manželce, radili jsme se, že půjdeme pryč," uvádí Prostějovan, který si následně raději nechal napsat dobrozdání od lékaře, že je po psychické stránce zcela zdráv.

Celý nátlak na odchod ze země se konal v rámci operace StB s krycím názvem „Asanace". Komunistický režim chtěl tehdy donutit politicky nespolehlivé lidi k odchodu na Západ. A nátlak to byl opravu intenzivní. „Schválně na mě šli materiálně, protože věděli, že mám tři děti. Pak mě vyhodili i ze surovin a kožky už jsem nesměl vykupovat. Rok a půl jsem byl bez práce i s manželkou. Tu nevzali ani umývat nádobí. Jak se dozvěděli, že je Hanzlíková, tak byl konec. Tehdy byla pracovní povinnost a nás nikdo nezaměstnal. Stavěli tady sportovní halu, tak jsem si tam našel brigádu. Měsíc jsem tam byl a pak dostali příkaz, aby mě propustili. Lidi, co jsem tam s nima dělal, a ten polír říkali, že je tam několik měsíců chodilo vyšetřovat StB Jako kdo tam za mnou chodil, co jsem dělal, jaké poznatky by jim mohli dát."

Manželku tlačili k rozvodu, ale ta za Petrem Hanzlíkem vždy stála. Nakonec ani děti nesměly chodit do školy. „V prosinci 1981 kolem Vánoc děcka vyhodili ze školy a už je tam nepustili. Dceři i staršímu synovi tam zakázali chodit, že je to socialistická škola a je tam nechtějí. Já jsem byl totiž předvolaný kvůli nejstaršímu synovi, že chválil Masaryka, když oni ho hanili. Říkal jim, že táta, děda a všichni říkali, že Masaryk byl nejlepší prezident a že není pravda, co je učí. Tak mě tam předvolali a sedí tam ředitel SRPŠ, nějakej podplukovník a ředitelka a mysleli si, že mě sprdnou. Já jsem se tam do nich pustil. Povídám: ‚Víte co, já tady posílám děti, abyste je naučili číst, psát a počítat, a zakazuji, abyste se s nima bavili o politice a vykládali jim ty politický bludy. To si nepřeju.' Ředitelka mi řekla, že je to socialistická osnova a socialistické školství a že to tak bude. Já povídám: ‚Dívejte se, drahá paní, kdyby tady byla nějaká jiná škola, tak budou chodit do té jiné. Ne do té vaší socialistické.' To pak byl poprask na učitelských sborech. Celý okres říkal: ‚Hroznej rodič na té škole,'" vypráví pamětník o vyloučení jeho tehdy čtrnáctiletého syna Petra a desetileté dcery Simony z dnešní Masarykovy školy v Prostějově.

Diskotéka pořádaná Petrem Hanzlíkem v Myslejovicích

dokončení na straně 22 >>>

> *Na kriminálce na mě řvali, že mě mají už dost a ať jdu pryč na Západ. Jinak budu uvězněný nebo mě zavřou do psychiatrické léčebny. Točili tam pistolí a říkali, že to spustí a zastřelí mě. Prý to bude nešťastná náhoda, hrozil mi i zbraní...*

Těžký, přetěžký byl život disidenta, kterému

>>> pokračování ze strany 19

Když se to doneslo generálnímu řediteli, tak si ho nechal zavolat a řekl mu, ať jde a taky to sežene, a že jestli ne, tak už nechce nic slyšet nebo se můžou rozloučit. A mně dal ještě navrch prémii a televizi,“vzpomíná pamětník, který se prý stal nejúspěšnějším výkupčím v historii firmy. Na rozdíl od ostatních totiž lidem platil plnou cenu kožek a nenechával si peníze pro sebe. Lidé si pak raději počkali a králičí kůže prodali právě jemu.

Petr Hanzlík

V roce 1968 dokonce pamětník s asi pěti lidmi založil družstvo na výkup kožek, peří a žíní Drukup. Prosperovali a zaměstnávali prý až sto lidí. S příchodem normalizačního procesu ale již nebylo možné v družstvu pokračovat, a tak se Petr Hanzlík vrátil zpět do Kary.

Úspěšný diskžokej

Už od mládí Petr Hanzlík inklinoval k muzice, zvláště k rokenrolu. Scházel se s lidmi, jimž se říkalo máničky, androši nebo vlasáči. V roce 1974 se pak poprvé pokusil vystoupit se svou muzikou na Plumlově. Měl velký úspěch, a tak začal pořádat diskotéky nejen na Prostějovsku, ale i na Olomoucku a Vyškovsku. Přes svého vzdáleného příbuzného Wilhelma Wojaczka a jeho známého Ludwiga Zeinera získával gramofonové desky. Tito dva muži jezdili z Německé spolkové republiky do Československa vykupovat starožitnosti a vzhledem k tomu, že pamětníkův otec byl vášnivým sběratelem, dával jim Petr různé tipy a oni mu pak vozili gramofonové desky s nejnovějšími světovými hity. „Teprve ode mě lidi znali třeba Zz Top a různé takové kapely. Já měl ty desky jako první. Na tehdejší dobu to byla nejlepší diskotéka v republice.“

Na jeho diskotéky pravidelně chodily stovky lidí. Petr Hanzlík vzpomíná, že je například organizoval v restauraci Morava na dnešní Olomoucké ulici v Prostějově. „Diskotéka byla myslím od šesti hodin. Už o půl čtvrtě byla Morava obležená lidmi. Stály tam fronty a lidi se žďuchali a prasklo tam i sklo výlohy. Komunisté to začali kritizovat, protože tam byla jediná výpadovka na Olomouc. Stály tam potraviny a jeli lidi a nevěděli, co se děje. Mysleli si, že tam budou banány nebo já nevím co a stavěli se také do fronty.“

Diskotéku v restauraci Morava pak úřady zakázaly a Petr Hanzlík pak několik let pořádal pravidelně diskotéky v Dělnickém domě v Prostějově. V průměru prý na ně chodily dva tisíce lidí. V říjnu 1977 v centru Prostějova postavili sochu V. I. Lenina a následně udělala StB zátah na diskotéce v Dělnickém domě. „Přišli, že se to musí okamžitě zastavit, že mají indicie, že chci lidi provokovat, aby Lenina shodili.“ Zátahů na diskotékách pamětníka proběhlo víc a jeden z nich se udál v Kozově u Bouzova. „Lidi tam dokonce napadli policejní auta. Byl z toho pak malér...“

Petr Hanzlík na diskotéce v Dělnickém domě v Prostějově, rok 1974

> **„Psal jsem třeba Husákovi, ať se staví, že ho zvu na oběd a že si o té situaci pohovoříme. Všechno se to dostalo mezi lidi a ti si o tom pak vykládali...“**

Petr Hanzlík nedostupné gramofonové desky také půjčoval. Stal se velmi populárním a lidé ho na ulicích zastavovali a žádali o podpis. Komunističtí funkcionáři ale jeho aktivity těžce nesli a odmítali mu dát povolení k pořádání diskoték. „V roce 1976 už začali, že to není socialistický. Dali mně scénář, který jsem měl dodržovat. Bylo v něm napsáno, kolik procent socialistických písniček mám hrát. Nechtěl jsem na to přistoupit a nehrál jsem ani jednu takovou píseň. Tak si na mě začali stěžovat a na diskotéky chodily různý kontroly. Na okresu potom zasedaly kulturní komise a řešily mě a dávaly zákazy. Já jsem ničeho nedbal a nenechal jsem se zastrašit. Předsedou komise byl polistopadový starosta Prostějova Zikmund...“

Na snímku druhý zleva Petr Hanzlík

Své protirežimní názory si Petr Hanzlík nenechával pro sebe a veřejně je vyjadřoval i při diskotékách. „Kritizoval jsem režim. Nakonec jsem si tam dovolil pustit Karla Kryla. To už byl vrchol. Pak jsem měl domovní prohlídku a estébák Šedek mně tam sebral nějaké desky Sex Pistols.“

Petr Hanzlík se ale projevoval i mimo pódium. V roce 1976 například v Prostějově organizoval podpisovou akci za to, aby mu bylo oficiálně povoleno pořádání diskoték. Uspořádal také petici proti cenzuře a zákazu západní hudby. ***„Přijeli jsme do Prioru, a jak měřili látky, tak jsme to rozložili na tom velkým pultě. Několik set podpisů tam bylo. Sbalili nás estébáci a sebrali nám to a byl konec celé petice.“*** Napsal také několik stížností na ústřední státní a stranické orgány KSČ. „Psal jsem třeba Husákovi, ať se staví, že ho zvu na oběd a že si o té situaci pohovoříme. Všechno se to dostalo mezi lidi a ti si o tom pak vykládali.“

Všechny tyto činnosti se neobešly bez odezvy. Následovalo několik domovních prohlídek, sledování, několik zatčení a výslechy. Petru Hanzlíkovi také sebrali řidičský průkaz, aby nemohl vozit aparaturu na diskotéky. „U Národního domu stálo auto, ale já jsem nejel. Přišel tam ožralý policajt s bouchačkou a hodil na mě, že jsem jel opilý autem. Tam bylo tolik svědků, kteří tvrdili, že to nebyla pravda. Zaúkoloval ho Žáček. Ten policajt tam byl přeložen z trestu z Brna. Využil toho a za

MINUTU PO MINUTĚ

oznamuje O. Černíkovi, že vojska Varšavské smlouvy obsazují Československo. Velvyslanec SSSR S. V. Červoněnko přichází k prezidentovi Ludvíku Svobodovi a oznamuje mu, že na žádost stranických a státních představitelů překročila vojska hranice Československa. Vzápětí je prezident telefonicky požádán, aby se dostavil na schůzi PÚV KSČ.

23.35 Skupina příslušníků StB zahájila akci k zajištění ruzyňského letiště pro přílet sovětských výsadkářů.

23.40 O. Černík přerušuje zasedání PÚV KSČ zprávou, že cizí vojska obsazují ČSSR.

23.45 Náměstek ministra vnitra plk. Šalgovič, který se v čele skupinky pracovníků ministerstva vnitra podílel na přípravě a provedení invaze, nařizuje zesílit ochranu objektu ÚV KSČ a budovy ministerstva vnitra na Letné a posílit ochranu všech členů PÚV KSČ (mimo Koldera, Biľaka a Indry, kterým poskytují ochranu příslušníci II. správy HS-StB). Nařizuje také převzetí vedení I. správy ministerstva vnitra (rozvědky). Před půlnocí se do budovy Čs. rozhlasu v Praze dostavil bývalý ústřední ředitel M. Marko s tím, že jej posílá Dubček, aby zajistil odvysílání nějaké důležité zprávy.

24.00 Na hlavní správě StB (HS StB) je vyhlášena úplná pohotovost.

24.00 Na zasedání PÚV KSČ se dostavili prezident L. Svoboda a ministr vnitra J. Pavel.

21. srpen 1968

00.00 Rakousko uzavřelo hranice s Československem a Maďarskem.

00.00 Letiště v Ruzyni nesmí přijímat ani odbavovat žádná letadla.

00.20 Generál Dzúr vydává rozkaz ponechat všechna vojska v kasárnách, štáby svazů a svazků povolat na pracoviště a neopouštět mírovou posádku, v žádném případě nepoužívat zbraně a poskytnout sovětským vojskům na čs. území všestrannou pomoc.

00.45 Další rozkaz míří k velitelům 10. letecké armády a 7. armády protivzdušné obrany státu. Nařizuje zákaz vzletu všech letounů, zabezpečit přistávání sovětských letounů na letištích Brno a Ruzyně, zákaz jakéhokoli použití zbraně, sovětským vojskům poskytnout všestrannou pomoc.

00.55 Plukovník Šalgovič nařizuje náčelníkům krajských správ SNB vyhlásit ihned pohotovost příslušníků, obsadit sdělovací prostředky a vysílačky radioamatérů, vejít ve styk s vedoucími těchto prostředků a zabezpečit, aby vysílaly jen ty relace, které budou soužit k zabezpečení klidu a veřejného pořádku, provést přísná opatření k zabezpečení ochrany budov SNB, skladů s výzbrojí a výstrojí. Vše se má podniknout v naprosté konspiraci.

01.00 Generál Dzúr sděluje Dubčekovi a Černíkovi informaci o vydaných rozkazech, Černík jej žádá, aby se dostavil do vlády. Sovětský důstojník však Dzúrovi odchod nepovoluje.

01.00 Prezident Svoboda opouští zasedání PÚV KSČ a vrací se na Hrad, odjíždí i ministr J. Pavel.

01.00 Plukovník Klíma přebírá na Šalgovičův pokyn budovu MV na Letné.

01.00 Na Šalgovičův pokyn jsou podle seznamu izolováni někteří vedoucí pracovníci I. správy MV. Současně je vyhlášena pohotovost a zajištěny sklady výzbroje a výstroje. Na ruzyňské letiště přijelo několik aut společnosti Aeroflot, z nichž vystoupili civilisté a důstojníci. Setkali se s plk. Eliášem a pplk. Tachovským.

01.05 V Ipelskom Predmostiu byl maďarskými vojáky postřelen stržm. VB Jozef Mačaj, protože odmítl vydat zbraň.

01.15 Vedení Hlavní správy Veřejné bezpečnosti vyhlašuje pohotovost pro příslušníky a dává pokyny k posílení pořádkové služby ve velkých městech.

01.15 Skupina pracovníků StB přišla do budovy Čs. rozhlasu na Vinohradech.

01.15 Příslušníci StB zesílili operativní ochranu u zastupitelských úřadů USA, Velké Británie, Francie, Kanady, Jugoslávie a Rumunska.

01.30 Náčelník krajské správy SNB v Praze vydává příkaz k obsazení televizního vysílače Petřín, ústředny rozhlasu po drátě a mezinárodní telefonní ústředny.

01.30 PÚV KSČ přijalo většinou hlasů proti čtyřem (Biľak, Kolder, Rigo, Švestka) prohlášení „Všemu lidu Československé socialistické republiky“, v němž se psalo, že intervence nastala bez vědomí nejvyšších státních a stranických orgánů, a označilo ji za akt odporující nejen všem zásadám vztahů mezi socialistickými státy, ale i za popření základních norem mezinárodního práva. Vyzvalo zároveň občany, aby zachovali klid a nekladli postupujícím vojskům odpor.

01.30 Čs. rozhlas vysílá na stanici Praha a na všech připojených vysílačích upozornění, aby posluchači nevypínali přijímače, probudili své sousedy a vyčkali důležité informace, která se v brzké době objeví ve vysílání.

01.30 Na letišti v Ruzyni přistávají dva sovětské vojenské letouny, z nichž je vysazeno několik desítek ozbrojených sovětských vojáků. Obsazují hlavní letištní budovy, z nichž vyhánějí letištní personál a čekající cestující.

01.40 Text prohlášení PÚV „Všemu lidu Československé socialistické republiky“ telefonuje Z. Mlynář do Čs. rozhlasu, aby mohl být odvysílán do 02:00 hod., kdy rozhlasové vysílání obvykle končí.

01.45 Maďarské jednotky obsazují kasárna a budovu VB v obci Štúrovo. Vojáky základní služby vyhánějí ven a důstojníky jednotlivě vyslýchají až do odpoledních hodin.

01.50 Ve vysílání Čs. rozhlasu byl několikrát čten text prohlášení PÚV KSČ. Na příkaz ředitele Ústřední správy spojů K. Hoffmanna byl z provozu vyřazen vysílač na středních vlnách, takže většina posluchačů slyšela jen první věty provolání. Celé prohlášení bylo možno slyšet v rozhlase po drátě.

02.00 Byla zahájena letecká výsadková operace. Na letišti v Ruzyni přistávají s minutovými intervaly dopravní letadla s vojáky elitní sovětské 7. gardové výsadkové divize vyzbrojenými i tanky a obrněnými transportéry. K určeným cílům výsadkáře navádějí pracovníci sovětského velvyslanectví.

02.00 Vedoucí tajemník městského výboru KSČ v Praze B. Šimon navrhuje A. Dubčekovi návrhy vedení městského výboru KSČ na některá naléhavá opatření: l. svolat poradu delegátů zvolených na XIV. mimořádný sjezd; 2. připravit generální stávku; 3. připravit provolání komunistickým stranám světa.

dokončení na stranách 14 a 15 >>>

OBSAZENÍ ČESKOSLOVENSKA

>>> dokončení ze stran 12 a 13

02.15 Končí zasedání PÚV KSČ.
02.15 Jsou přerušena veškerá telefonní spojení mezi Prahou a Vídní.
03.00 Štáb civilní obrany státu vydává pokyn podřízeným složkám a útvarům zabezpečit klid, neklást odpor opatřením spojeneckých vojsk, zabraňovat incidentům.
03.00 Je vyslána pětičlenná skupina příslušníků StB do budovy ČTK s úkolem kontrolovat vstup do budovy a zamezit vstupu novinářů z kapitalistických států.
03.00 V budově předsednictva vlády byli internováni sovětskými výsadkáři předseda vlády O. Černík a další.
03.00 Vyhlášen poplach hraniční policii NSR, na hranicích se objevily sovětské jednotky.
03.00 V Liberci došlo ke střelbě projíždějících sovětských jednotek na občany. Do hlavy byl přitom zasažen M. Vlček.
03.00 Na letišti v Brně začaly těžké dopravní letouny Antonov An-12 vysazovat příslušníky sovětské 103. gardové vzdušné výsadkové divize.
03.00 Sovětské letouny An-12 a An-24 přistávají na vojenských letištích Hradčany, Hradec Králové, Mladá, Mošnov, Náměšť nad Oslavou, Pardubice, Slatina a Žatec, která rychle obsazují výsadkáři. Vrtulníkový výsadek obsazuje letiště ve Vajnorech u Bratislavy.
03.30 První sovětské jednotky se objevují na hranicích mezi ČSSR a NSR
04.15 Obcí Šulekovo u Leopoldova projížděla vojenská kolona. Jeden z tanků zachytil Viktorii Rybárovou, která druhý den podlehla zranění. Brzy ráno projížděla vojenská kolona Topolíky a jeden z tanků zachytil Alojze Zsigárdiho, který se pokoušel uklidnit poplašené koně. Zemřel na místě.
04.20 Agentura TASS vysílá oficiální prohlášení, že vojska Varšavské smlouvy vstoupila do ČSSR na žádost stranických a státních činitelů. V průběhu dne informace v podobném duchu zveřejňují i sdělovací prostředky ostatních států podílejících se na invazi. Naprostá většina světa včetně komunistických stran většiny států ovšem okupaci odsoudila.
04.30 První sovětské obrněné vozy, vedené autem sovětského velvyslanectví, dorazily k budově ÚV KSČ. Před budovou byl těžce zraněn A. Jarušek z Čakovic.
04.30 Čs. rozhlas v Praze zahájil ranní provoz. Vysílal provolání PÚV KSČ a další zprávy a komentáře ke vstupu cizích vojsk.
04.45 Na příkaz K. Hoffmanna je přerušen provoz všech vysílacích stanic. Když se to dozvídá J. Smrkovský, nařizuje je opět zapnout.
05.00 Na letiště v Ruzyni přilétají člen Politbyra ÚV KSSS K. T. Mazurov, pověřený politickým řízením intervence, a gen. Pavlovskij, velitel invazních vojsk.
05.00 Jsou zatčeni čelní představitelé komunistické strany a vlády v čele s A. Dubečkem
05.15 z území NDR začíná špatnou češtinou vysílat proinvazní stanice Vltava.
05.11 Čs. rozhlas upozorňuje, že nelegální vysílač Vltava, hájící špatnou češtinou a slovenštinou okupaci, nemá s rozhlasem nic společného.
06.00 Čs. rozhlas vysílá osobní vzkaz A. Dubčeka, který se obrací na čs. pracující s prosbou, aby nastoupili na svá obvyklá pracoviště.
06.00 Na příkaz plk. Šalgoviče je Č. Císař „vzat do ochrany" v budově KS-SNB Praha
06.00 Plukovník Šalgovič se opakovaně neúspěšně pokouší o provedení technických opatření k zastavení rozhlasového vysílání. Svoboda telefonicky hovoří s Brežněvem. Členové a pracovníci ÚV KSČ přijímají rezoluci na podporu prohlášení PÚV KSČ. Tuto rezoluci má předat delegace A. Dubčekovi. Ta nebyla vpuštěna do budovy ÚV KSČ.
06.30 Čs. rozhlas vysílá výzvu členům předsednictva Národního shromáždění (NS), aby se dostavili na zasedání.
06.35 Čs. rozhlas vysílá výzvu k lidem, aby zachovali klid a čelili vojskům pasivní rezistencí
06.53 Zahájeno mimořádné vysílání Čs. televize v Praze. Místo vysílače na Petříně, obsazeného sovětskými vojáky, vysílal vysílač Čukrák u Zbraslavi.
07.00 Čs. rozhlas vysílal výzvu členům NS, aby se zúčastnili mimořádného zasedání NS. Vyzýval rovněž delegáty mimořádného sjezdu KSČ k účasti na sjezdu.
07.00 Sovětští vojáci v domnění, že útočí na budovu Čs. rozhlasu, rozstříleli fasádu Národního muzea.
7.30 První střet lidí s vojáky u budovy Čs. rozhlasu na Vinohradské třídě. V okolí rozhlasu byli zastřeleni nebo střelbou smrtelně zraněni Vladimír Hnulík, Milan Lamper, Bedřich Řepa, Josef Hanus. Při výbuchu sovětského tanku zahynuli Ivan Laita, Jaroslav Švec, Jaroslav Málek a Jaroslav Novák. Při požáru domů u rozhlasu uhořel Jan Baborovský, po skoku z okna zemřeli Jiří Klapka a Pavel Albert. Nákladní vůz přimáčkl k autobusu Jaroslava Kubeše, Josefa Reichla, Milana Kadlece, Václava Sadílka a Mario Musicha. Nebyly to však jediné oběti 21. srpna v Praze. Nedaleko Prašného mostu byl postřelen Jan Jenšovský, který svým zraněním o několik dní později podlehl. V Černokostelecké ulici na Praze 10 byl tankem sražen Zdeněk Příhoda, ve stejné ulici byl z motocyklu tankem sražen Zdeněk Winter, oba zemřeli. V Mánesově ulici byl smrtelně postřelen Bedřich Řepa a na Karlově náměstí zastřelen Jindřich Krahulec.
07.45 Vycházejí zvláštní vydání deníků.
08.00 Sovětské jednotky obsazují Čs. rozhlas v Bratislavě.
08.00 Sovětské jednotky obsazují budovu ministerstva vnitra na Letné.
08.00 Ředitel ČTK M. Sulek přináší text prohlášení skupiny čs. státních a stranických činitelů se žádostí Sovětskému svazu o pomoc. ČTK odmítla prohlášení vydat.
08.30 Čs. rozhlas vysílá první poselství L. Svobody k národu.
08.30 Sovětští vojáci vtrhli do studia Čs. televize v budově Měšťanské besedy, přerušili vysílání, vyhnali zaměstnance a rozstříleli televizní zařízení.

08.30 Sovětští vojáci na náměstí v Liberci zahájili bezdůvodnou střelbu do okolí. V důsledku střelby byli na místě usmrceni čtyři lidé (Jindřich Kuliš, Josef Fialka, Zdeněk Dragoun, Rudolf Starý), dva podlehli zraněním později (Eva Livečková, Stanislav Veselý) a čtyřiadvacet dalších utrpělo zranění.
08.30 Vojáci obsazují studio Čs. rozhlasu ve Vinohradské třídě.
08.45 Podle dohody přebírá rozhlasové vysílání ostravské studio.
09.00 Do kanceláře A. Dubčeka na ÚV přicházejí sovětští důstojníci a příslušníci StB. Příslušník StB Dubčekovi, Krjegelovi, Smrkovskému a Špačkovi oznamuje, že jsou zatčeni jménem revolučního tribunálu vedeného A. Indrou. Následně jsou odvedeni pryč. Podle seznamu byli v té době vybíráni čs. příslušníci, kteří mohli budovu ÚV opustit a kteří nikoli.
09.00 V jižních Čechách se spojily jednotky postupující z NDR podél západních hranic ČSSR s oddíly, které vyrazily z Maďarska přes Slovensko a jižní Moravu. Československo se tak ocitlo sevřené v obrovských kleštích.
09.30 Ke skupině A. Dubčeka je přiveden B. Šimon.
09.30 Na kraji Brna zasažen střelbou Josef Žemlička, který zemřel při převozu do nemocnice
10.00 Obsazena budovu ústředního ředitelství Čs. televize a ústředního ředitele J. Pelikána zatýká náčelník správy StB.
10.00 Sovětské jednotky začaly vyklízet redakci a tiskárnu Rudého práva.
10.00 Jednání skupiny příznivců invaze z řad čs. politiků s Červoněnkem na sovětském velvyslanectví. Telefonicky hovoří s Brežněvem.
10.07 Zahájena 85. mimořádná schůze předsednictva NS. Přijata výzva předsedům vlád a předsedům parlamentů pěti zemí Varšavské smlouvy, schválen dopis předsednictvu Národního shromáždění sovětskému velvyslanectví a určena delegace, jejímž posláním bylo sdělit velvyslanci stanovisko předsednictva NS a poté navázat styk s prezidentem Svobodou.
10.00 Městský výbor KSČ v Praze vydal prohlášení ke komunistickým stranám světa a stanovisko k situaci adresované občanům hlavního města.
10.20 Delegace předsednictva NS vedená Z. Fierlingerem odjíždí na sovětské velvyslanectví.
11.00 Na náměstí v Liberci vybočil náhle z řady tank č. 314 a prorazil sloupy v podloubí, přičemž se zřítily části dvou domů. Padající zdivo usmrtilo Miroslava Čížka a devět lidí zranilo, přičemž Vincenc Březina svým zraněním podlehl

PETR HANZLÍK: normalizační výkupčí kožek i diskžokej, kterého StB vyštvala ze země

Lidovky.cz pro své čtenáře vybírají zajímavé osudy lidí zapsané a uložené v digitálním archivu Paměť národa. Jedním z takových je i Prostějovan Petr Hanzlík, který je znám jako velký bojovník proti komunistickému režimu a všem jeho praktikám. I proto prožil vskutku drsný život. Jeho příběh přetiskujeme se svolením vydavatele v plném znění tak, jak jej „lidovky" popsaly. Stojí to za to!

Například otci v roce 1948 znárodnili firmu na výkup surové kůže a o dva roky později ho poslali na dva roky ve vězení. Petrův strýc Otto Hanzlík byl jedenáct let vězněn. Zemřel za záhadných okolností v říjnu 1968. Sám Petr začal pořádat první diskotéky. Dostal se do hledáčku StB, a když podepsal Chartu 77, tlak na něj zesílil. V květnu 1982 proto emigroval do Rakouska, aby se v roce 1990 vrátil do Prostějova. Byl jedním z hlavních aktérů takzvané Prostějovské výzvy. Pojďme po stopách času...

Foto: Petr Hanzlík, Vilémov, 1976

Petr Hanzlík se koncem sedmdesátých let minulého století stal jednou z nejpopulárnějších postav Prostějova. Dlouhá léta totiž ve městě a širokém okolí pořádal diskotéky, na nichž pouštěl u nás nedostupné nejnovější světové hity. Netajil se svým protikomunistickým smýšlením, a dokonce podepsal Chartu 77. Stal se proto terčem pronásledování a ponižování a Státní bezpečnost ho v rámci akce „Asanace" v roce 1982 i s rodinou donutila emigrovat do Rakouska.

Otce uvěznili, strýce zavraždili

Petr Hanzlík se narodil 24. března 1945 v Konici. Do tohoto malého města v Drahanské vrchovině se jeho matka Franciska Hejnová přestěhovala až někdy v průběhu druhé světové války, když se jako vídeňská Češka rozhodla s rodinou opustit Rakousko. V Konici se pak seznámila se svým budoucím manželem Narcisem Hanzlíkem. Jejich jediný syn Petr vypráví, že matka na konci války zachránila značnou část Konice. Velitel jedné z ustupujících německých jednotek prý totiž nařídil podminovat několik objektů ve městě. „Matka přemluvila velitele. Dala mu kolo a civil, aby mohl odejít, a on to nechal odminovat. Šlo o nádraží, most a celé staré město. To by všechno bylo vyhozený do povětří."
Rodina Petra Hanzlíka nepatřila mezi zastánce komunistické ideologie. Už v roce 1948, krátce po komunistickém převratu, se otcův bratr Otto Hanzlík zapojil do odbojové skupiny usilující o svržení nového režimu. Soud ho za to poslal na 24 let do vězení a on pak celých jedenáct let strávil ve věznicích a v nápravných pracovních táborech. Otec se také dostal na černou listinu komunistického režimu. Jako bratr politického vězně a živnostník vlastnící firmu na výkup surové kůže na počátku padesátých let strávil dva roky ve vězení. Až do své smrti prý netušil, proč ho tam vlastně poslali. Ještě před jeho uvězněním se z Konice musela vystěhovat jeho žena i s šestiletým Petříkem.
Strýc Otto Hanzlík nakonec svůj odpor vůči režimu zaplatil životem. V době tzv. Pražského jara v roce 1968 se stal jedním ze zakládajících členů K 231 (klubu bývalých politických vězňů), a dokonce prý uvažoval o kandidatuře ve volbách. Jenže v srpnu 1968 do země vpadla vojska pěti států Varšavské smlouvy a o dva měsíce později se strýce údajně někdo pokusil přejet autem. „Přijel ke mně na kole a říkal, že jede z Veřejné bezpečnosti, kde oznámil, že se ho pokusili zabít. Jel prý po chodníku, a protože tam byl strom, tak to auto do něj už nemohlo vrazit, a to ho zachránilo,"vzpomíná pamětník, který dodává, že strýc si na papír stačil poznamenat espézetku auta. ***„Večer na mě najednou buší manželka, ať se podívám do zahrady. Otta tam ležel mrtvej v besídce. Hledal jsem u něj to číslo espézetky, ale neměl jej u sebe. To číslo zmizelo. Pak tady byl velikej pohřeb. Pochovali ho bez pitvy. Přijelo strašně moc bývalých vězňů. Hřbitov byl plnej mukllů a ti volali, že Ottu ti vrazi zabili,"*** vypráví pamětník, který je také přesvědčen, že tehdy došlo k vraždě.

Z výrostka rekordman

Větší část dětství prožil Petr Hanzlík v Prostějově, kam se rodina přestěhovala z Konice. Když mu bylo čtrnáct let, zemřela mu maminka na rakovinu. V této těžké době se také rozhodovalo o Petrově budoucím povolání. Kvůli špatnému třídnímu původu neměl moc možností, a tak díky otcovým známostem alespoň nastoupil do učení na soustružníka v Sigmě Lutín. Hned ve druhém ročníku ho ale vyloučili.
Krátce předtím, v květnu 1960, do Sigmy Lutín přijel na oficiální návštěvu bývalý ministr Václav Kopecký. „V Lutíně měli přichystané pódium a sál byl plný zaměstnanců. Kámoš mi dal jakýsi bílý prášek ve skleničce. Já jsem to zkusil a v autobuse jsem to rozhodil. Všichni tam brečeli. Potom jsem to vysypal na tribuně a všechno jsem jim to tam zrušil. Kopeckého vezli k doktorovi s očima. Estébáci to uzavřeli. Někdo to na mě řekl a už mě stáhli. Až na druhý den si mě otec bral z policie v Olomouci, kde mě vyslýchali. Oni si mysleli, že to byl atentát. Byla to ale obyčejná klukovina."
I přes tento průšvih se Petr Hanzlík díky dalším otcovým známostem dostal na jiné učiliště, kde se vyučil zámečníkem. Potom nastoupil jako výkupčí kožek a peří do národního podniku Kara. Od otce měl s tímto povoláním již zkušenosti a velmi se mu dařilo. ***„Tehdy za jednu vykoupenou králičí kožku přidávali ke mzdě osmdesát haléřů. Já jsem tam měl rekordy i přes třicet tisíc kožek za měsíc. To byly výplaty! Třeba i dvacet tisíc, když lidi normálně brali dvanáct set. Začali reptat, že mám třikrát až čtyřikrát větší mzdy jak generální ředitel.*** Když jsem přišel do Kary, tak tam uspořádali hostinu, módní přehlídku. Tak si mě vážili. Že prý nejsem zaměstnanec, ale subdodavatel. Vedoucí práce a mzdy začal reptat, že mám tak neslýchané peníze.

> **„Na moje diskotéky chodily různý kontroly. Na okresu potom zasedaly kulturní komise a řešily mě, dávaly zákazy. Já jsem ničeho nedbal a nenechal jsem se zastrašit. Předsedou komise byl polistopadový starosta Zikmund..."**

Pokračování na stranách 20 a 21 >>>

Firma Václavková a spol. Soukromá pohřební služba

působí v Prostějově od roku 1993, má vlastní smuteční síň

Firma Václavková a spol. Soukromá pohřební služba působí od roku 1993 v Mlýnské ulici v Prostějově. Za dobu svého působení v našem městě se snaží plnit přání pozůstalých, ale i zákazníků, kteří docházejí do firemního obchodu.

„Ve vlastní vazárně zhotovujeme věnce, kytice a žardinky k pohřbům. Uvážeme kytice k různým jiným příležitostem. V obchodě prodáváme pohřební zboží, růžence, svíce, hřbitovní lampy, vázy, ozdobné urny, křestní roušky, svíce a také umělé a řezané květiny," jmenuje hlavní atributy z bohatého sortimentu zboží a služeb Dagmar Václavková, spolumajitelka firmy Václavková a spol. Soukromá pohřební služba v Mlýnské ulici v Prostějově.

K výrazné specialitě této pohřební služby patří vlastní smuteční síň v Mlýnské ulici. „Pohřby realizujeme ve smutečních síních a kostelech nejen například na Městském hřbitově v Prostějově, v Plumlově, ale také po celé České republice. V Mlýnské ulici již sedmým rokem provádíme poslední rozloučení ve vlastní malé smuteční síni v úzkém rodinném kruhu pozůstalých. K obřadům zajistíme vše potřebné – řečníka, kněze, hudbu, kopání a následnou úpravu hrobu, fotografa i autobus pro smuteční hosty. Květiny k obřadům si zákazník vybírá přímo na místě," popisuje Dagmar Václavková.

Tato prostějovská tradiční soukromá pohřební služba disponuje vysoce odborným personálem. „Naši pracovníci pravidelně procházejí různým školením, kde získají certifikát, například i na kopání hrobů. Firma má proškolené pracovníky na hygienické zaopatření lidských pozůstatků a následně jejich úpravy. Na přání pozůstalých upravíme zesnulé podle fotografie, v těchto případech jde především o úpravy účesu, líčení a podobně," potvrzuje Dagmar Václavková, spolumajitelka firmy Václavková a spol. Soukromá pohřební služba v Mlýnské ulici v Prostějově.

Obřady v Mlýnské. Výraznou výhodou, která je mezi pozůstalými velmi vyhledávána, je vlastní smuteční síň pro obřady v úzkém rodinném kruhu.

V provozovně Soukromé pohřební služby Václavková a spol. v Mlýnské ulici v Prostějově jsou nabízeny také hřbitovní doplňky a květiny.

Znak kvality. Dagmar Václavková, spolumajitelka firmy Václavková a spol. Soukromá pohřební služba v Mlýnské ulici v Prostějově se může pyšnit oceněním kvality služeb.

DOPORUČUJEME VŠEM POZŮSTALÝM :

- **Nenechte si vnutit pohřební služby konkrétního subjektu bezprostředně po úmrtí blízké osoby!**
- **Vyberte pohřební službu, která se o důstojné rozloučení se zesnulým postará, až po poradě s blízkými nebo na doporučení důvěryhodného člověka!**
- **Sepište si ještě před jednáním v pohřební službě všechny požadavky, které na poslední rozloučení máte!**
- **Před sepsáním objednávky žádejte ke každé položce i její cenu!**
- **Máte právo na objednávku služby v písemné podobě, a to včetně kalkulace všech nákladů objednaných pohřebních služeb!**
- **Vyplatí se pověřit někoho z příbuzenstva kontrolou, zda byly objednané služby v plném rozsahu poskytnuty!**
- **Ve vyúčtování (faktuře) žádejte rozepsání všech položek, které byly v rámci objednané služby skutečně poskytnuty!**
- **Případné nesrovnalosti řešte okamžitě na místě sepsáním reklamace!**

Václavková a spol. s.r.o.
Mlýnská 958/31, Prostějov 796 01
Tel.: 582 343 883, 582 340 004
e-mail: vaclavkovaj@c-box.cz

Na telefonních číslech
582 343 883 a 582 340 004
nás zastihnete 24 hodin denně
SLUŽBA JE NEPŘETRŽITÁ
WWW.VACLAVKOVAJ.CZ

1808104638

MINUTU PO MINUTĚ

později v nemocnici. V tutéž dobu kolem zasypaného tanku projíždělo vojenské nákladní auto s cisternou, jehož řidič v nastalém zmatku nezvládl řízení a narazil do sloupu podloubí, kde smrtelně zranil Bohumíra Kobra.

11.00 Prostor kolem letiště v Ruzyni přebírají od sovětských bulharští vojáci.

11.00 Čs. rozhlas obnovuje v nouzových podmínkách vysílání z pohotovostního pracoviště na Žižkově.

11.00 Někteří příslušníci StB navádějí kolony sovětských vojsk k budovám různých institucí v Praze.

11.00 Při střetu davu s vojáky v Popradu došlo ke střelbě, při které utrpěl Josef Bonk těžká poranění břicha, kterým na místě podlehl.

11.00 Při průjezdu vojenských kolon Košicemi došlo ke střetu s obyvatelstvem. Zastřeleni nebo smrtelně zraněni byli Michal Hamrák, Jozef Kolesár, Ján László, Ladislav Martoník, Ivan Schmiedt, Ján Hatala a Bartolomej Horváth. V Rožňave zachycen tankem a přitlačen na stěnu domu Štefan Ciberaj. Při převozu do nemocnice zraněním podlehl.

11.40 Sovětskými vojáky obsazen vysílač Cukrák, přestává vysílat. Postupně se však skupiny televizních pracovníků pokoušely vysílat z náhradních pracovišť a narychlo instalovaných vysílačů na několika náhradních místech v Praze, ale také v Brně, Ostravě a Liberci. Televizní vysílač v Krašově u Plzně okupanti rozstříleli a poničili veškeré zařízení.

11.43 Zahájena schůze NS. Přerušena ve 12.15 a znovu zahájena ve 14.35 jako 26. mimořádná schůze pléna NS.

11.45 Při nárazu sovětského tanku do dřevěné trafiky v Dolních Kralovicích zemřeli Božena Veselá a Josef Bulík.

12.00 V Praze započala generální stávka.

12.00 V hotelu Praha se shromáždilo 22 členů a kandidátů předsednictva ÚV KSČ. Vydali prohlášení na podporu prohlášení PÚV KSČ. Žádají propuštění zadržovaných představitelů a vyzývají občany ke klidu a rozvaze.

12.00 Dubček, Smrkovský a Kriegel odvezeni ve dvou obrněných transportérech na ruzyňské letiště

12.00 Šest zemí (Kanada, Dánsko, Francie, Paraguay, Velká Británie, USA) požaduje svolání Rady bezpečnosti OSN.

12.15 V obci Krumvíř narazil sovětský tank do domu, kde zranil dvě nezletilé dívky. Jarmile Kudličkové musela být amputována levá noha. Podobných případů se stalo v celé republice několik desítek.

12.30 Na nábřeží v Bratislavě zazněla z těchto vozidel střelba směřovaná přímo do davu lidí stojících před univerzitou, při které byli usmrceni Dana Košanová, Ján Holík a Stanislav Sivák. Jozef Szvityel byl v Bratislavě postřelen do zad ruským vojákem, se zraněním zápasil tři měsíce, zemřel 26. listopadu.

12.30 Dozorčímu Hlavní správy VB hlášeno, že u Čs. rozhlasu hoří 3 tanky, jeden u Národního muzea a další u Dětského domu na Příkopech.

12.55 Čs. rozhlas vysílá prohlášení skupiny členů čs. vlády, že stojí za všemi legálně zvolenými státními a stranickými orgány a prohlášením PÚV „Všemu lidu ČSSR" a že obsazení Československa považují za nezákonný akt.

13.00 Na okraji Desné u Jablonce nad Nisou při sjezdu z prudkého táhlého kopce cisternovému vozu s přivěšenou cisternou selhaly brzdy a v levotočivé zatáčce narazil do budovy Jabloneckých skláren. Následně došlo k výbuchu a požáru, při kterém zahynuli Marie Vodáková a její vnučka Dagmar Škavová.

13.30 V Detve zastřeleni při střetu davu s vojáky Štefan Zdechovan a Rudolf Gavorník

13.00 Nedaleko Važce tankem zachycen motocykl řízený Františkem Moštěnickým, který zemřel na místě, jeho dcera utrpěla těžké zranění.

14.00 Dav několika set lidí napadl budovu Krajské správy StB v Ostravě kvůli přítomnosti sovětských vojáků.

14.35 Zahájeno 26. mimořádné zasedání pléna NS. Přijato prohlášení odsuzující okupaci a žádající propuštění všech ústavních činitelů a odchod vojsk.

15.45 U obce Svárov srazil sovětský obrněný vůz motocyklistu Otto Trousila, který zahynul na místě.

16.00 L. Svoboda přijímá na Pražském hradě vedoucí představitele příznivců invaze. Jejich návrh na utvoření dělnicko-rolnické vlády odmítl a další jednání podmínil poradami s ostatními členy PÚV KSČ a legální vládou.

16.00 Jozef Levák si na náměstí ve Zvolenu lehl do cesty koloně sovětských obrněných vozidel s cílem zabránit jim v další jízdě. Velitel přesto vydal povel pokračovat vpřed a tank J. Leváka přejel...

16.00 Na kraji Brna byl zastřelen v automobilu Viliam Debnár z Hostěnic.

17.00 O. Černík odvezen z budovy předsednictva vlády na letiště v Ruzyni.

17.00 Zatčený tajemník MV KSČ Praha B. Šimon převezen pracovníky KGB na letiště

17.00 Ludvík Svoboda přijímá členy vlády. Požadují propuštění O. Černíka a setrvání celé vlády ve funkci. Svoboda je ujišťuje, že o propuštění internovaných představitelů bude jednat a že bez legální vlády neučiní žádné rozhodnutí.

18.00 V hotelu Praha se scházejí někteří členové ÚV KSČ a jmenují delegaci k sovětskému velvyslanci s tím, že mj. žádají o navazování kontaktů s vedením intervenčních vojsk. Vyzývají přitom všechny občany ke klidu a rozvaze.

19.00 Vláda vydává prohlášení „Všemu lidu Československa" odsuzující invazi. Za nepřítomného O. Černíka funkci premiéra převzala B. Machačová Dostálová.

19.00 V budově VŠE předporada delegátů na XIV. sjezd KSČ z Prahy, Středočeského a Severočeského kraje. Rozhodnuto konat sjezd v Praze Vysočanech.

19.00 Veřejná bezpečnost hlásí, že Celenou ulicí jde velký průvod na Staroměstské náměstí. V čele šli mladí lidé se zakrvácenou státní vlajkou.

20.30 Košice hlásí šestatřicet těžce zraněných lidí střelbou.

20.45 V nemocnici podlehl zranění způsobenému maďarským tankem v Jihlavě Václav Frydrychovský.

21.00 Čs. velvyslanec ve Varšavě předal náměstkovi ministra zahraničních věcí PLR protestní nótu proti okupaci.

22.00 Správa VB hlásí, že v Rokycanech a Karlových Varech byly strženy pomníky rudoarmějců.

22.15 Miloš Jakeš volá ze sovětského velvyslanectví pl. Šalgovičovi a vytýká mu, že nedělá aktivní kroky.

21.20 U Tasovic najel tank na osobní vůz. Na následky nehody zemřela Anna Trechová, řidič byl těžce zraněn.

22.30 V Čs. rozhlase druhý projev L. Svobody... Prezident uvedl, jaké úsilí během dne vyvíjel a jak mu to současné podmínky dovolily. Se členy delegace Národního shromáždění a se členy vlády jednal o naléhavých problémech obnovy normálního života v zemi a zajištění její integrity. Ze své dovolené v Jugoslávii odjeli místopředseda vlády O. Šik a ministr zahraničních věcí J. Hájek do Bělehradu na čs. zastupitelství, aby se spojili s čs. misí při OSN v New Yorku. Jan Mužík sdělil J. Hájkovi, že dostal z Prahy pokyn, aby se nezúčastňoval zasedání Rady bezpečnosti, načež mu J. Hájek nařizuje, aby se ihned odebral na toto jednání a přečetl tam stanovisko čs. vlády, odsuzující okupaci. O. Šik volal z Bělehradu na Pražský hrad L. Svobodovi a sdělil mu, že J. Hájek vystoupí v OSN. Ten s tím mlčky souhlasil. V noci dává V. Šalgovič pokyn náčelníku VI. správy MV k vytištění 1 500 kusů „Výzvy velitele spojeneckých vojsk v Praze a ve Středočeském kraji k obyvatelstvu" Prohlášení ÚRO a předsedů Odborových svazů se staví plně za prohlášení prezidenta, vlády a PÚV KSČ. Obrací se na všechny odborové svazy světa, aby protestovaly všemi prostředky proti tomuto násilnému činu, Emil a Dana Zátopkovi vydávají prohlášení, v němž žádají vyloučení sportovců ze zemí agresorů z účasti na olympijských hrách v Mexiku.

23.30 V New Yorku se schází Rada bezpečnosti OSN, která jedná o situaci v ČSSR.

23.40 Čtyři tanky obsazují rohy Václavského náměstí, ulice Politických vězňů a Opletalovy ulice. Před budovou ČTK zastavuje deset vozů s okupanty, kteří následně obsazují všechna pracoviště, vypínají dálnopis a zakazují zvedat telefony. Na zaměstnance agentury hodinu míří samopaly.

24.00 V Ústí nad Labem utrpěl smrtelné zranění Petr Fridrich, který se ještě v noci pokusil vlastním tělem zastavit sovětské tanky projíždějící městem.

24. 00 Čs. rozhlasu předána výzva vojenského velitele Prahy gen. I. Velička o zákazu vycházení od 22.00 do 05.00 hodin.

Zdroj: Ústav pro studium totalitních režimů

SRPEN 1968 V PROSTĚJOVĚ NA DOSUD NEZVEŘEJNĚNÝCH FOTOGRAFIÍCH

události v Prostějově pečlivě zdokumentoval Karel Foltin

Příjezd okupačních vojsk se pro Karla Foltina stal událostí, kterou chtěl mít pečlivě zdokumentovanou. Ze všeho mu zůstala zhruba padesátka fotografií formátu 9x13 cm. U příležitosti 50. výročí okupace se k nim opět vrátil. Díky tomu získal prostějovský archiv a nyní také Večerník unikátní soubor snímků z tehdejších dramatických událostí. Na speciální dvoustraně vám přinášíme alespoň některé z nich.

Místo, kde byl 25. srpna na tehdejší zastávce MHD před spořitelnou na Žižkově náměstí zastřelen sedmdesátiletý pracující důchodce Ladislav Lang.

Místo, kde byl 25. srpna v parčíku na Vojáčkově náměstí zastřelen dvaadvacetiletý dělník Josef Boháč. Muž v popředí je zřejmě někdo z jeho truchlících kamarádů.

Místo na tehdejším náměstí 9. května (dnes T. G. Masaryka), kde byla 25. srpna přes dveře zastřelena sedmadvacetiletá žena v domácnosti Marta Říhovská. Křídovým čtverečkem vedle smutečního oznámení je zvýrazněn průstřel dveří.

Stopy kulek ve fasádě budovy tehdejší SBČS (dnes Komerční banky) na Poděbradově náměstí č. 11, 12. Na budově už jsou vysazená okna, jejichž rozstřílená skla bylo nutné znovu zasklít.

Průstřely ve výloze tehdejší prodejny Tesly (dnes EMOS) na rohu Žižkova náměstí a Palackého ulice.

Zabílené dopravní značení na křižovatce Poděbradovo náměstí, Brněnská, Wolkerova, kde stávala čerpací stanice Benziny.

Nápisy na domě nám. 9. května (dnes T. G. Masaryka), kde se aktuálně nachází Pilsner Urquell Original restaurant.

Žižkovo náměstí s hlídkující sovětskou bojovou technikou.

Sovětský tank hlídkující před prostějovskou radnicí.

Rakve s ostatky tří obětí „krvavé neděle" byly vystaveny před prostějovskou radnicí. Na pohřbu se sešlo velké množství Prostějovanů.

Tak dlouhý pohřební průvod jako v případě obětí „krvavé neděle" Prostějov zřejmě nikdy ve své historii nezažil. Vyšel od prostějovské radnice a směřoval k městskému hřbitovu.